

Izvoz – eden izmed pogojev nadaljnjega razvoja

V sedanji restriktivni devizni politiki, ki postaja stalnica tudi za prihajajoče srednjeročno obdobje, se savski izvoz kaže v dvojni funkciji:

1. Kot osnova za tekočo preskrbo s tujim denarjem, potrebnim za nakup uvoznih surovin in strojev. Za gumarsko in kemično industrijo tudi po zadnjih

sklepih SISEOT izjemno dovoljuje, da za en izvožen \$ lahko uvozi v vrednosti 0,95 \$.

2. Kot eden od pogojev za nadaljnjo srednjeročno rast Save. Izgradnja ključnih objektov bazne kemije, ki naj bi nas oskrbovala s sintetičnim kavčukom, sajami in drugimi gumarskimi kemikalijami, ki jih

sedaj pretežno uvažamo s konvertibilnega Zahoda, se umika šele v drugo polovico 80 let. Tako bo Sava tudi v prihodnjem srednjeročnem obdobju še v nadaljnje morala te surovine uvažati.

Gumarska industrija kot celota je bila do sedaj pretežno usmerjena na domače tržišče. Edino Sava se je že v začetku 70 let močneje usmerila v izvoz. Njen izvoz tudi danes pomeni približno 40 odstotkov celotnega jugoslovanskega gumarskega izvoza. Od sredine 70 let je savski izvoz naraščal z letno stopnjo 25–30 odstotkov in dosegel leta 1978 šestnajst milijonov dolarjev vrednosti, leta 1979 pa 19 milijonov dolarjev vrednosti.

S tem izvoznim izkupičkom je bilo v drugačnih devizno - administrativnih pogojih kot danes, pokritega, na primer leta 1975, le 15 odstotkov, leta 1979 pa že 32 odstotkov potreb po

devizah za nakup surovin in strojev s konvertibilnega področja.

Za gospodarsko leto 1980 je bilo lani jeseni planirano vrednostno povečanje za 25 odstotkov, s ciljem, da bi pokrili dobro tretjino potreb po konvertibilnih devizah.

Zaostritev energetskega položaja v svetu in hudo poslabšanje uvozne bilance v Jugoslaviji sta povzročila drastično omejevanje uvoza z oženjem možnosti uporabe ustvarjenih deviz in direktno vezano uvoza za izvoz. To je povzročilo, da smo v Savi pristopili k rebalansu izvoznih ciljev za leto 1980, ki so bili povečani za skupaj 50 odstotkov (47 odstotkov). To nadalje pomeni, da smo si praktično postavili za cilj podvojitev vrednosti izvoza v primerjavi z lanskim letom.

Nadaljevanje na 16. strani

IZ VSEBINE

Savski komunisti o nadaljnjem razvoju delovne organizacije

Na Vrhnikih so glasovali

Novice iz sozda

Novi obrazi

Terminalska obdelava podatkov v Savi

Mladinske delovne akcije nekoč in danes

Delovna organizacija Sava in njen arhiv

Planiranje proizvodov

Kako smo poslovali

Savski komunisti o nadaljnjem

Tematska konferenca kot redna oblika dela komunistov, se je v Savi že uveljavila. Zanj so se odločili leta 1978 predvsem zato, da bi na osnovi predhodnih razprav v osnovnih organizacijah komunisti sprejeli skupna stališča o pomembnih področjih dela, življenja in razvoja delovne organizacije.

Letošnja tematska konferenca je bila namenjena, poleg pregledu uresničevanja zaključkov lanske letošnje konference, oceni uspehov pri uresničevanju ustalitvenih programov, še zlasti pa nadaljnjem razvoju naše delovne organizacije.

Ko so pregledovali v kolikšni meri so zaključki lanske letošnje konference uresničeni, so ugotovili, da se je stanje na tem področju znatno izboljšalo, čeravno niso bili uresničeni vsi zaključki.

V nadaljevanju je tovariš **Tone Horvat** podal oceno izvajanja ustalitvenih ukrepov. Osnovna ugotovitev je, da so programe pripravile vse delovne sredine, vendar pa niso vse osnovne organizacije ZK obravnavale učinkovitosti letih. Nasprotno pa so v nekaterih osnovnih organizacijah ob razpravah sprejeli še dodatne sklepe, ki naj prispevajo k boljšemu gospodarjenju.

Skupna ugotovitev je, da bo potrebno napraviti še precej pri varčevanju z energijo, da zaostajamo pri posodobitvi delovnega procesa, da moramo izboljšati organizacijo vzdrževanja in več pozornosti nameniti tudi na videz drobnim izboljšavam, ki pa utegnejo pomeniti znatne prihranke.

Kot že rečeno, je bil osrednji del tematske konference namenjen nadaljnjemu razvoju delovne organizacije. Komunisti so se najprej seznanili z dosedanjimi pripravami pri oblikovanju srednjeročnega načrta razvoja za obdobje 1981 do 1985, največ razprav pa je bilo namenjenih vsebini dokumenta, ki ga bomo sprejeli v oktobru in v katerem bo začetna naš razvoj v naslednjih petih letih.

Med pomembnimi elementi, ki bodo odločilni pri našem poslovanju in hkrati pomemben prispevek k gospodarski ustavitvi, je vsekakor uporaba in prodaja lastnega znanja. O tem je spregovoril tovariš

Ivan Škofic:

»Investicijska vlaganja v naši panogi bodo v prihajajočem obdobju težko uresničljiva, doseči pa moramo načrtovani ostanek dohodka. Smo pred težkim razkorakom. Imamo celo kopico manjših investicijskih programov do katerih smo premalo pozorni. Če bi denimo z njimi dosegli pet odstotkov boljšo izkoriščenost, bi to pomenilo v celoti uresničene cilje, zastavljene s srednjeročnim načrtom razvoja. Pomembno pa je, da se teh projektov lotimo na enako resen način kot velikih projektov; organizacijsko poslovne cilje moramo povsod opredeliti z nosilci in roki. Pred nami so dokaj zahtevne naloge na področju prodaje znanja navzven. Imamo sicer že nekaj izkušenj, vendar se bomo morali tega področja v prihodnje lotiti mnogo bolj načrtno kot doslej. Pri tem pa se bo potrebno povezovati tudi z drugimi domačimi izvajalci.«

Tovariš Škofic je opozoril tudi na sicer že znane težke delovne pogoje strokovnih sodelavcev, ki so pred čedalje odgovornejšimi nalogami. »Če v proizvodnji označujemo težke delovne pogoje s prahom in vročino, pa so težki delovni pogoji strokovnih sodelavcev precej drugačne narave. Pri nas je velika težava prostorska razdrobljenost. Če tako stanje

traja dalj časa, strokovnjak izgubi voljo do ustvarjalnega dela. To pa lahko enačimo z delovno invalidnostjo v proizvodnji. Z izgradnjo razvojnega centra, ki je vnešen v srednje-

ročni načrt razvoja, bi se delovni pogoji uredili in rezultati raziskovalnega dela bi bili mnogo boljši. Naslednji sklop prispevkov je bil ubran na temo načrtovanja in uresničevanja projektov. **Anton Božič** je spregovoril o potrebi po reorganizaciji sektorja za inženiring in projektivo (o tem predlogu smo obširneje pisali v 16. številki Save), tovariš **Branko Skaza** je razpravljal o nujnosti načrtovanja infrastrukturnih objektov pri načrtovanju objektov, tovariš **Janez Jereb** pa je svoj prispevek namenil energetiki (njegov prispevek bomo pripravili v prihodnji številki Save).

Tovariš **Ivan Sajovic** je opozoril na kakovost naših izdelkov. Menil je, da je to področje večkrat nekoliko odrinjeno, čeprav jo moramo nujno spremljati z razvojem tehnologije. Še zlasti pa je to pomembno pri sedanji usmeritvi na tuja tržišča, kjer je konkurenca huda.

O izvajanju kadrovske politike je spregovorila **Judita Rakovec**. V njem je načela več vprašanj s tega pomembnega področja. V prvem delu je obravnavala kadrovanje v naši delovni organizaciji. Opredelila je postopek oblikovanja kadrovske politike, njeno izvajanje in opozorila na težave, s katerimi se srečujemo. Med temi je na vidnem mestu stanovanjska problematika: »Problematika je pereča, posebno če pogledamo z vidika pridobivanja stanovanj ter neverjetne rasti cen letih. To pomeni ponovni pretres naših srednjeročnih namenov na tem področju. V februarju 1979, ko smo stanovanja naročali, ki bodo po sedanjih informacijah dograjena v začetku 1981. leta in v juniju 1981. leta, je bila cena za kvadratni meter predvidena 12.500 din. Predvidevali smo 20 odstotno podražitev, to je ceno 15.000 dinarjev. V septembru 1980 pa se predvideva cena, ki še ni dokončna, 20.000 dinarjev za kvadratni meter, to je 60 odstotkov več od razpisne do danes.

Nadaljnja predvidevanja do vselitve januarja 1981 kažejo na znesek 22.000 dinarjev, ter za julij 1981 23.000 dinarjev to je 82 odstotkov več od razpisane. Ostane nam blede upanje, da cene ne bodo potrjene v takih višinah, pomeni to polovico stanovanj za predvidena sredstva.

Samski dom bo končno vseljiv, s ceno je pa podobno — ob ponudbi je bila 10.000 dinarjev za kvadratni meter — sedaj 16.000 dinarjev za kvadratni meter — oziroma takrat 130 tisoč dinarjev na ležišče — se-

daj 200.000 dinarjev za ležišče. Z okoli 400 ležišči moramo obvladovati stanovanjsko problematiko samskih delavcev, ker gradnje v te namene v naslednjem srednjeročnem obdobju ne predvidevamo. Pač pa pričakujemo še pojačan pritisk na družinska stanovanja.

V svojem prispevku je obširneje spregovorila o razlogih za zakasnitev vrednotenja del oziroma nalog. Povedala je, da se celoten postopek zdaj zaključuje ter da bo do konca oktobra zaključen tudi postopek samoupravnega sprejema ter opravljena razporeditev delavcev na odgovarjajoča dela oziroma naloge.

O razvoju na področju gumeno tehničnih izdelkov je razpravljala **Egidij Rode**.

»V tem trenutku, ko se odločamo o razvoju v naslednjih petih letih, ko poznamo stabi-

lizacijsko usmeritev našega gospodarstva, ko vemo, da se bomo morali usmerjati v izvoz ter poznamo gibanje gumarske industrije na zapadu — to je usmeritev v proizvodnjo visoko zahtevnih gumeno tehničnih izdelkov — moramo odločno pristopiti tudi k modernizaciji proizvodnje tistih gumeno tehničnih izdelkov, za katere ocenjujemo, da smo jih sposobni razvijati do te mere, da bomo z njimi konkurenčni in jih bomo sposobni prodajati na svetovnem tržišču.

Proizvodnjo tistih izdelkov, ki jih ne moremo razvijati, bodisi zaradi pomanjkanja proizvodnih in strokovnih delavcev, bodisi zaradi prevelikega zaostajanja za moderno tehnologijo, bodisi zaradi pomanjkanja sredstev ali premajhnega tržišča za moderne tehnološke postopke, pa je potrebno ustaviti ali prenesti na druge lokacije, če bodo tam pogoji takšni da bo proizvodnja rentabilna.

O izvoznih prizadevanjih v sedanjem trenutku ter o dolgoročni usmeritvi je govoril **Janez Karpe** (Prispevek v celoti objavljamo pod naslovom Izvoz eden izmed pogojev nadaljnje razvoja Save).

razvoju delovne organizacije

Komunisti so na tematski konferenci opozorili tudi na težave, ki se pojavljajo pri uresničevanju dolgoročnih rešitev. **Albin Drolc** je opozoril na težke delovne pogoje v TAP in na pomanjkanje delavcev. **Franc Rozman** je v svojem prispevku nanizal vzroke po preusmeritvi proizvodnje v tozdu Lovski material in embalaža.

Tovariš **Janez Bohorič** je v razpravi opozoril na razloge in prve sedanje izkušnje pri se-

lekciji proizvodnje. Pričakovati je, da bo potrebno v prihodnje še veliko bolj prilagajati proizvodnjo tržnim potrebam in mnogo bolj upoštevati rentabilnost posameznih vrst proizvodnje. Poudaril je, da bomo morali biti na tem področju bolj elastični in hkrati brez velikih pretresov prilagajati tudi našo organiziranost. Pri tem pa bo vsekakor na prvem mestu skrb za človeka.

V razpravo se je vključil tudi **Filip Majcen**, ki je govo-

ril o vključevanju v sozd Sava ter o položaju gumarske panoge v okviru jugoslovanskega gospodarstva. Dejal je, da smo pri povezovanju v sestavljeno organizacijo v prvem srednjeročnem obdobju dosegli lepe uspehe, zlasti na področju specializacije in skupnih vlaganj.

V naslednjem obdobju se bomo morali usmeriti predvsem v izgradnjo domače surovinske osnove, na področju izvoza pa bomo morali ob naši razvitosti iskati tudi dohod-

kovno perspektivo in ne le možnost za pridobivanje deviz.

Na tematski konferenci je bilo sproženih vrsta dilem in vprašanj, ki jih bo pri nadaljnjem razvoju delovna organizacija morala upoštevati. Komisija za zaključke bo na osnovi gradiva pripravila dokument.

Zaključke bodo komunisti prejeli na osnovnih organizacijah, kar bo pomembna osnova za njihovo delo.

Vera Drašak

Na Vrhniki so glasovali

V sredo, 10. septembra, so se delavci temeljne organizacije Ročna konfekcija Vrhnika na referendumu odločali o predlogu za zagotovitev socialne varnosti tega kolektiva. (Predlagano rešitev smo podrobneje predstavili v 15. številki našega glasila.)

Delavci so se odločili takole:

- 15 delavcev — to je 25 odstotkov — je glasovalo ZA predlagano rešitev.

- 35 delavcev — to je 58 odstotkov — se je izreklo PROTI

- 6 glasovalnih listkov je bilo neveljavnih (10 odstotkov)

- 4 delavci pa so bili opravičeno odsotni (7 odstotkov).

Rezultat referenduma je torej negativen, kar pomeni, da se večina delavcev ni strinjala s predlogom za prestrukturiranje proizvodnje in priključitev k delovni organizaciji LIKO Vrhnika, čepravno so bili vključeni že v postopek oblikovanja tega predloga.

Poudariti velja, da je sedanja proizvodnja na Vrhniki neperspektivna in da je potrebno takoj ukrepati, da se stvari uredijo. Komunisti temelje organizacije Ročna konfekcija Vrhnika bodo ocenili razloge, ki so povzročili tak negativen rezultat referenduma, obenem pa bodo družbenopolitične organizacije v občini Vrhnika ocenile postopke pri pripravi in izvedbi referenduma. Na osnovi take analize se bodo tvorno vključile v nadaljnje reševanje tega problema.

O položaju na Vrhniki potekajo razprave tudi v Savi v Kranju. Delovna skupina, ki jo sestavljajo Franc Šeruga, Judita Rakovec, Maja Krek in Vinko Perčič, bo analizirala vse postopke pri pripravi in bo ocenila razloge za neuspeh referenduma. To oceno bo posredovala občinski konferenci ZK na Vrhniki.

Položaj tozda Ročna konfekcija Vrhnika pa bo tudi tema razgovora na prvi seji centralnega strokovnega sveta delovne organizacije.

Z analizo, ocenami in predlogi za ureditev stanja na Vrhniki bomo sproti poročali tudi v našem glasilu. V. D.

Zakaj tako ravnamo s polizdelki?

Ob okvari mešalnika v Polizdelkih se je delo oziroma mešanje zmesi pričelo v stari valjarni. Delavci valjarne in ostali so se trudili, da bi premostili izpad polizdelkov za nemoten potek proizvodnje, ker bi pomenila veliko škodo za celotno delovno organizacijo, če bi prišlo do zastoja zaradi nezadostnih količin zmesi.

Po popravilu mešalnika pa so zmesi, katere so bile narejene v stari valjarni ostale in so začele počasi »romati« v kontejnerje in dalje na smetišče. Te zmesi so bile zažgane ali pa nekvalitetne. Zanima me koliko ton zmesi je doživelo tako usodo, da so končale na smetišču in kolikšna je bila denarna škoda.

Vsi dobro vemo, kako drago plačujemo surovine, katere so pretežno iz uvoza in kakšno je pomanjkanje le-teh. Vemo tudi, koliko stane kilogram predelanih surovin, obnašamo pa se zelo bogato.

Matko Krt

Tako piše eden izmed naših sodelavcev, vendar menimo, da je podobno mnenje tudi številnih drugih. Kako je torej s to stvarjo? Delen odgovor najdemo v prispevku Jožeta Lesarja z naslovom Boljša kakovost le s posodobitvijo, vendar bi bilo prav, če bi na zastavljeno vprašanje dobili celovit in natančen odgovor. Članek na to temo bomo z veseljem objavili.

Uredništvo

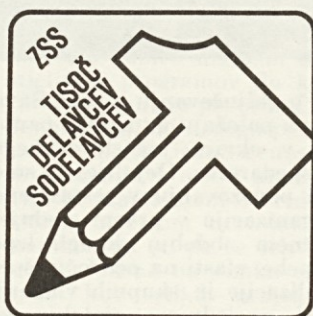

Novice iz SOZD-a Sava

V prvi številki biltena SOZD-a SAVA smo obširno spregovorili o uspehih, ki smo jih dosegli v okviru SOZD-a SAVA. V zadnjem času v sozdu SAVA nismo poročali v našem glasilu, zato je prav, da v tej številki spregovorimo nekoliko več. Lahko rečemo, da v bistvu nadaljujemo z aktivnostjo, ki smo jo opredelili v naših samoupravnih sporazumih in drugih aktih.

Selitev proizvodnje stiskanih izdelkov iz Save v AGIS Ptuj.

Po končanih razpravah na sindikalnih skupinah in sprejemanju sporazumov o skupnem vlaganju je bil v Agisu junija 1980 podpisan sporazum o preselitvi in skupnem vlaganju. Že takrat smo se dogovorili, da bomo izdelali akcijski program preselitve po končanem kolektivnem dopustu v Savi Kranju. Dne 8. avgusta 1980 smo takšen sestanek organizirali v Kranju.

POLITIČNA KOORDINACIJA SOZD SAVA

Večkrat slišimo ali beremo o politični koordinaciji. Največkrat pa ne vemo, kaj se na sejah koordinacije dogaja. Da bi o njenem delovanju sploh o vsem, kar je novega v sozdu, informirali čim širši krog, je koordinacija predlagala, da oddelek za informiranje dvakrat letno izda bilten sozda Sava.

Prva številka je bila že izdana v slovenskem in srbohrvatskem jeziku.

Druga številka je v pripravi in menim, da ga bomo izdali do konca leta 1980. V njem bomo vse člane sozda informirali o delu in zaključkih koordinacije, ki poteka septembra v Rumi.

V dosedanjem delu se je pokazala ta oblika delovanja uspešno, saj koordinacija sprotno spremlja uresničevanje zaključkov, ki so bili sprejeti na minuli seji.

Koordinacija kot organ sozda ne more sprejemati sklepov, ampak samo usklajuje interese članic in predlaga strokovnemu svetu in samoupravnim organom ustrezne predloge in rešitve, da jih le ti verifikirajo.

Koordinacija v Rumi! tokrat obravnava poslovni rezultat sozda za prvo polletje, učinke ustalitenih prizadevanj, poslovno politiko za leto 1981, okvirne načrte in kot bistveno točko aktivnosti v zvezi s pripravo srednjeročnega plana razvoja; predvsem pa ugotovitve o izdelavi samoupravnih sporazumov o temeljih srednjeročnega plana razvoja 1981 do 1985.

Dosedanje aktivnost smo ugotavljali na podlagi sprotnih dogovorov. Da bi izboljšali delovanje koordinacije moramo enotno reševati probleme, zato je vzniknila ideja, da bi izdelali akt, kjer bi poleg tekočih tem obravnave, tudi vnaprej opredelili:

- delo, sestavo, pravice in dolžnosti politične koordinacije,
- delo, pravice in dolžnosti članov,
- sklicevanje sestankov, administrativno tehnično pripravo in zapisnike.

Na podlagi teh potreb je nastal poslovnik, ki v okviru določil samoupravnih splošnih aktov natančneje opredeljuje delovanje in aktivnosti politične koordinacije sozda Sava.

Ferdo Nemec

Na njem smo se dogovorili za naloge, ki jih bodo morali v naslednjem obdobju izvršiti predstavniki Agisa in Save, tako da bi bila preselitev stiskanih izdelkov čim bolj uspešna. Naloge smo razdelili na naslednja področja:

- prodajna politika
- imenovanje sodelavcev oziroma skupine zadolžene za prenos

- izdelava terminskega plana preselitve
- izdelava sporazuma o preskrbi zmesi in polizdelkov
- sodelovanje na razvojno-tehnološkem področju.

Na osnovi razprav s področja prodaje smo se dogovorili, da Sava do 1. 10. 1980 izdela predlog sporazuma o sodelovanju Sava-Commerce in Agisa, ki bo vseboval predvsem naslednja določila:

- Agis se strinja s konceptom sporazuma, ki je izdelan za KTM in Totro v okviru sozda Sava,
- pri določanju stroškov, ugotavljanju skupnega prihodka itd. naj veljajo enaki odnosi in ključni kot za članice sozda Sava,
- Agis prevzame prvo vgradnjo in izvoz s tem, da koristi vse utečene kanale Sava-Commerce,

— maksimalno izkoristiti obstoječo trgovsko mrežo in filialna skladišča Sava-Commerce za maloprodajo ne samo za izdelke iz preseljenega programa, temveč celotnega asortimana proizvodnje tozda Gumarna,

— zaradi širšega sodelovanja in dopolnjevanja asortimana z drugimi izdelki Save bi Sava-Commerce še naprej sodelovala pri oblikovanju in izvajanju prodaje za sledeče kupce: Elan, Donit, Salonit Anhovo, Eta Čerkno, Totra, LTH, IMV in TAM, predvsem pa bo potrebno do teh kupcev oblikovati enotno politiko glede prodajnih pogojev.

Imenovali smo sodelavce oz. skupino sodelavcev za posamezna področja tako s strani Save, kot s strani Agisa in sicer za koordinacijo, tehnologijo, proizvodnjo, kontrolo, planiranje, prodajo, izobraževanje, vzdrževanje, projektivo in varnost.

Naloge posameznih sodelavcev za posamezna področja so jasno opredeljene. Sodelavci Save morajo posredovati vso dokumentacijo in izkušnje s svojega področja, sodelavci Agisa pa bodo izkušnje in dokumentacijo prenašali v proces poslovanja tozda Gumarna oz. DO Agis.

Izdelali smo tudi terminski plan preselitve in v tem planu predvideli začetek selitve 4 stiskalnic s 1. novembrom 1980, tako da bi bila selitev zaključena do 1. marca 1981.

Prepričani smo, da bo preselitev uspešna, kajti sodelavci Save imamo na tem področju že precej izkušenj, zato smo prepričani, da se ne bomo srečevali s takšnimi težavami kot v primeru prenosa cevi na jeklenih jedrih v Vulkan Niš.

Uspešen zaključek rekonstrukcije proizvodnje regenerata v industriji Gume Ruma.

V letošnjem letu smo imeli v Savi Kranj precejšnje težave pri preskrbi pa tudi kakovosti regenerata. Najhuje je bilo v mesecu avgustu, kajti Industrija gume Ruma je imela v tem času kolektivni dopust. V tem času so namreč dokončno povezali in usposobili vse linije v tehnološkem procesu proizvodnje regenerata. Vsi dobro vemo, kaj pomeni organiziranje proizvodnje na novih linijah. Še težje pa je, če je potrebno poleg rekonstrukcije in postavljanja novih strojev in tehnoloških linij vzdrževati tudi proizvodnjo na stari opremi. Takšen problem smo imeli v Rumi v letošnjem letu. Sedaj, ko so vse linije postavljene in povezane, ko na novi opremi že dobivamo kakovosten regenerat v večjih količinah, smo se zelo oddahnili, posebno tisti sodelavci, ki smo neposredno sodelovali v celotnem projektu. Zadovoljstvo, da smo izbrali pravi tehnološki postopek in nabavili pravilno opremo, na kateri bo manjše število delavcev in ob manjši porabi energije izdelalo približno 50 odstotkov večje količine kvalitetnega regenerata, je še večje predvsem zato, ker nismo kupili know-howa. Tehnologijo in projekte so s skupnimi močmi izdelali strokovnjaki Save in IG Ruma. Naš sodelavec je bil Ivan Škofic, ki je s svojim znanjem s področja gumarske tehnologije v največji meri prispeval k uvedbi nove tehnologije regenerata v IG Ruma.

Poleg Borivoja Mitiča, direktorja tozda Regenerat, je pri projektiranju sodeloval Stanko Olujić, delavci mehanične delavnice pa so v celoti prevzeli montažo in izdelavo dela opreme. Seveda je bilo pri dokončni usposobitvi linij precej težav, vendar danes vse linije sinhronizirano delujejo. Osnovne stroje, to je kreker in dva grinderja, je dobavil Francis Shaw, avtoklav smo kupili na Češkoslovaškem, oprema (transporterji, sita, silosi itd.) pa je izdelana doma, delno v Rumi, delno UNIS-TAS Ljubljana in Utva Kačarevo.

Celotna investicija je znašala 50.000.000 dinarjev, od tega so tozdi DO Save vložili 10.000.000 dinarjev, ostalo pa so bili krediti bank in proizvajalcev opreme. Lahko rečemo, da je to šele prvi korak, kajti regenerat postaja danes vse bolj pomembna surovina za gumarsko industrijo. Nadaljevali bomo z drugo fazo rekonstrukcije in modernizacije, kajti uvesti moramo regenerat iz plaščev z jekleno karkaso in še dodatno povečati proizvodnjo. Pri tem povsem zaupamo v izbrano pot, v lastno znanje in sodelovanje Save in IG Ruma pri realizaciji skupnih projektov. Delavci savskih tozdov vedo, da so vlagali v proizvodnjo regenerata 10.000.000 dinarjev in da bodo odslej preskrbljeni s kvalitetno domačo surovino v željenih količinah. Naloge tehnologov Razvojno tehnološkega inštituta in tozda Tovarna avtopnevmatike so pri tem jasne, kajti morajo v čim večji meri, povsod tam, kjer je to možno, vključiti regenerat v zmesi, tako da se bo poraba regenerata v SAVI še povečala. Čeprav je povpraševanje po regeneratu, tako na domačem, kot tujem tržišču, izredno veliko, pa bo imela SAVA prednost pri dobavi, predvsem zaradi povezanosti z IG Rumo in skupnem vlaganju.

O projektu regenerata v IG Ruma bomo obširno spregovorili v drugi številki biltena sozda SAVA.

Sestanek politične koordinacije SOZD SAVA, ki je bil dne 10. septembra 1980 v RUMI.

Politična koordinacija iz leta v leto izboljšuje in izpopolnjuje svoje delo. Na sestankih politične koordinacije se predvsem razpravlja o vprašanjih, ki so bistvenega pomena za nadaljnji razvoj SOZD SAVA. To je seveda tudi rezultat vse večjega zblizovanja in skupne poti, za katero so se odločili delavci delovnih organizacij SAVE, TOTRE, KTM-Protector, IG RUMA in VULKANA ter SAVA COMMERCE.

Na zadnjem sestanku v RUMI, ki je bil zelo dobro organiziran, je predsedujoči Ferdo Nemec poročal o poslovanju politične koordinacije. V poslovanju je opredeljeno delo politične koordinacije, ki obsega sledeče:

- spremlja in uresničuje s samoupravnimi sporazumi in drugimi samoupravnimi splošnimi akti dogovorjene cilje združevanja
- analizira in ocenjuje poslovanje posameznih članic in predlaga ustrezne ukrepe
- predlaga poslovno politiko SOZD, razvojne usmeritve in organizacijsko strukturo v skladu z interesi članic SOZD
- spremlja realizacijo dogovorjenih stališč
- tekoče vsklajuje odprta vprašanja med posameznimi članicami
- predlaga kandidate za predsednike in namestnike predsednikov za posamezne samoupravne organe SOZD

Politična koordinacija je posvetovalni organ članic SOZD SAVA, v njenem delu pa sodelujejo predstavniki samoupravnih organov, predstavniki družbeno-političnih organizacij, individualni poslovodni organi SOZD in delovnih organizacij ter strokovni sodelavci. Poleg poslovanja SOZD SAVA in stabilizacijskih ukrepov za prvo polletje smo na sestanku največ govorili o akcijah za sprejemanje srednjeročnega plana SOZD SAVA za razdobje 1981–1985. V glavnem potekajo aktivnosti v delovnih organizacijah v skladu z zakonskimi roki, do konca leta 1980 pa mora biti sprejet vsklajen srednjeročni program SOZD SAVA. Ugotovili smo, da vsklajevanje programov poteka v smeri specializacije proizvodnih programov SOZD SAVA, do dokončnega sprejemanja srednjeročnega programa razvoja pa moramo na ravni SOZD še vskladiti določene programe.

Na sestanku smo se dogovorili, da bodo vse delovne organizacije do konca septembra 1980 organizirale tematske konference ŽK o razvojnih usmeritvah, v oktobru pa bo organizirana tematska konferenca ŽK na ravni sozd o teh vprašanjih. Strokovni svet sozd Save bo na prvem sestanku, ki bo v oktobru 1980, razpravljal o enotni strategiji sozd Save pri zagotavljanju domačih surovin za potrebe sozd Save (saje, kavčuk, kord itd.) za naslednje srednjeročno razdobje.

Poslovanje sozd Sava za obdobje januar–junij 1980

Finančno računovodski sektor DO Save je na razpravo na politični koordinaciji in delavskem svetu sozd Sava pripravil informacijo o poslovanju sozd Sava za obdobje januar–junij 1980. Ker je informacija zelo zanimiva, jo bomo skoraj v celoti posredovali.

CELOTNI PRIHODEK (konsolidirani)

Združeno podjetje sozda Sava je v prvem polletju letos doseglo 2.390 milijonov din celotnega prihodka (2.327 milijonov dinarjev eksterne realizacije in 63 milijonov dinarjev izrednih prihodkov) kar je 576 milijonov dinarjev oziroma 32 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Znotraj sozda je relativno najvišji porast dosegel Vulkan Niš, ki je celotni prihodek v primerjavi s polletjem lani povečal za 77 odstotkov, delovne organizacije Totra, Sava in Sava Commerce pa so dosegle nižjo dinamiko celotnega prihodka od doseženega poprečja v sozdu.

DOHODEK

Delovne organizacije sozda Sava so v prvem polletju letos ustvarile 711 milijonov dinarjev dohodka, kar je v primerjavi z enakim obdobjem lani 137 milijonov din oziroma 24 odstotkov več. Relativno najvišji porast beležita delovni organizaciji KTM (indeks 165) in Ruma (indeks 159), za poprečno rastjo v sozdu zaostajata le Sava (indeks 117) in Sava Commerce (indeks 107).

V strukturi celotnega prihodka pa se je delež dohodka znižal od 31,7 odstotkov na 29,7 odstotkov letos, kar je odraz neskladja med rastjo celotnega prihodka in stroški repromateriala (neusklajene cene izdelkov glede na rast cen surovin in materiala).

ČISTI DOHODEK

V prvih šestih mesecih je sozd dosegel 516 milijonov dinarjev čistega dohodka (čisti dohodek za osebno in skupno porabo ter sklade) kar je za 81 milijonov dinarjev oziroma 19 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Dinamika porasta čistega dohodka je bila najvišja v KTM in Rumi (indeks 161), za poprečno rastjo zaostajata le DO Sava in Sava Commerce, ki sta dosegli le za 8 odstotkov višji čisti dohodek od primerjanega obdobja lani.

ČISTI DOHODEK ZA SKLADE

V prvem polletju 1980 je sozd realiziral 42 milijonov din čistega dohodka namenjenega za sklade (poslovni, rezervni, sklad skupne porabe), kar je 1,8 odstotkov v primerjavi z doseženo realizacijo. Tolikšna stopnja pa ob doseženi visoki ravni produktivnosti še zdaleč ne zagotavlja normalne reprodukcijske sposobnosti. Nedoseganje akumulacije v sozdu je že nekaj let kritično, saj razporeditev sredstev za razširjeno reprodukcijo, razen v nekaj tozdih, sploh ni. Slednje povzroča velike težave v financiranju investicijskih projektov in močno poslabšuje strukturo poslovnih sredstev.

Izmed delovnih organizacij, ki so poslovale s pozitivnim finančnim rezultatom je bila najuspešnejša DO KTM z 10 odstotno stopnjo udeležbe čistega dohodka za sklade v realizaciji (16 odstotkov v tozdu Al-sulfat), višji stopnji od ostalih sta dosegli še DO Totra, 6,5 odstotkov in Vulkan 5,4 odstotkov.

V prvi polovici leta je bilo v sozdu zaposlenih v povprečju 6.486 delavcev, kar je manj od doseženega poprečja enakega obdobja lani, kakor tudi poprečja leta 1979 (6.475 zaposlenih). Občutneje se je znižalo število v delovnih organizacijah na področju Slovenije, kar je na eni strani posledica pomanjkanja delovne sile, na drugi strani pa rezultat preusmerjanja v tehnološko intenzivnejšo proizvodnjo.

ČISTI OSEBNI DOHODEK NA DELAVCA

Povprečni osebni čisti dohodek na delavca v letošnjem prvem polletju v sozdu Sava znaša 7.552 din, kar je v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za 15,2 odstotka več. Dohodek v posameznih delovnih organizacijah pa je bil v tem obdobju naslednji:

– V DO Sava Kranj 8.219 din, kar je za 13,4 odstotka več kot v enakem lanskem obdobju

– V DO Totra 7.211 oziroma 20,9 odstotkov večji kot v prvem polletju 1979. leta.

V DO KTM 7.891 dinarjev ali 22,7 odstotkov večji kot v preteklem enakem obdobju.

– V DO Ruma 5.495 dinarjev – to je za 25,9 odstotkov več

– V DO Vulkan 5.760 dinarjev kar je 20,9 odstotkov več, in v DO Sava Commerce 8.658 dinarjev kar pomeni za 15,5 odstotkov večji čisti osebni dohodek na delavca kot v prvih šestih mesecih lanskega leta.

Franc Sušnik

Tudi SZDL svoje glasilo

V sredo, 10. septembra 1980 je imel svojo delovno sejo Svet za informiranje pri Občinski konferenci SZDL.

Razpravljali smo o osnutku Dogovora o temeljih družbenega plana občine Kranj za obdobje 1981 do 1985 in o osnutku samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti. O tem bomo objavili nekoliko širšo informacijo v eni prihodnjih številok Save, tale sestavek pa je namenjen novosti — že kar dolgo pričakovani.

Občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Kranj je junija letos izdala prvo številko INFORMACIJ.

Informacije o delu in delovanju Socialistične zveze — od občinskih organov pa do osnovnih celic v krajevnih skupnostih — so sicer tudi doslej prihajale med delovne ljudi in občane. Toda prav gotovo ne tako celovito in akcijsko, kot bo to opravljalo novo glasilo.

Uredništvo je Informacijam na pot zapisalo:

Dolgo časa so se in se bodo še rojevale informacije, ki bi bile v veliko pomoč delovnim ljudem in občanom, aktivistom v organih Socialistične zveze in s katerimi bi se lahko nekoliko lažje odločali o posameznih zavzetih stališčih, jih sprejemali ali ne in na osnovi informacij tudi iskali svojstvene poti razvoja našega samoupravnega socialističnega sistema družbene ureditve.

»Sreče človeku ne more dati niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si člo-

vek lahko ustvari samo sam.« je zapisal eden največjih svetovnih mislecev Edvard Kardelj. In mi iz dneva v dan spoznavamo, da se ni zmotil, da samo s skupnimi naporji lahko premagamo težave, ki se kopičijo, ki nas iz trenutka v trenutek opozarjajo, da še vedno nismo storili dovolj za lastno osebno in skupno srečo. Družbeno politične organizacije, najfrontnejša med njimi SZDL, si zato lahko samo prizadevajo, ustvariti takšne razmere, da bo v njih vsak de-

lovni človek in občan svobodno izražal svojo lastno in skupno voljo. Svobodno delo je predpogoj, da bomo lahko odločali, samoupravljali; da bomo lahko izpričali vse naše težnje in jih medsebojno usklajevali; da bomo lahko upravičeno nastopali sami pred seboj in pred širšo družbeno skupnostjo in da naše mišljenje ne bo zgolj sebično, preosebno gledanje na življenjske težave.

Ob številnih informacijah, ki jih prinašajo najrazličnejše informativne oblike od časopisov, revij, radia in televizije in predvsem tistih najpomembnejših krajevnih glasil in v organizacijah združenega dela, je težko spregovoriti otroku, ki je rojen, nekaj povsem novega. Ni in nikdar ne bo naše izhodišče za izdajanje informacij zgolj zadovoljevanje nekega družbenega interesa, ki ga ne bi čutili. Nasprotno. Naše informacije bodo po močeh skromnega uredniškega odbora in pa ob vaši veliki pomoči, izhajale ob najrazličnejših priložnostih. Danes so to sprejeta izhodišča za nadaljnje delo OK SZDL in njenih svetov in koordinacijskih odborov, že jutri pa bomo skušali pisati o vašem delu, iz-

kušnjah, načrtih, željah in možnostih za njihovo uresničitev in vrsti tistih najdobjejših vprašanj, ki bodo služila kot pripomoček pri delu. Zato smo se odločili za informacije. Spremljajo naj nas povsod in to ne le kot nekakšno gradivo, ki nam ga je težko že prebrati, ampak kot gradivo, iz katerega bomo črpali tudi znanje in poznavanje razmer v kranjski občini.

UREDNIŠTVO

Prva številka informacij je kar zajetna, saj so ustvarjalci očitno želeli podati čim bolj celovito podobo dela in življenja naše frontne organizacije.

Med pomembnejšimi sestavki sta vsekakor Programska usmeritev občinske konference SZDL Kranj za leto 1980 in pa Programi Svetov za posamezna področja, ni pa nezanimiv tudi opis in razlaga o delu SZDL Kranj v letu 1979.

Informacije SZDL so namenjene nam vsem. »Spremljajo naj nas povsod in to kot gradivo... iz katerega bomo črpali tudi znanje in poznavanje razmer v kranjski občini.«

Jošt

Družbena prehrana in mi

V zadnjem času je bilo o družbeni prehrani v naši delovni organizaciji mnogo rečenega in napisanega. Kljub temu, ali pa prav zato, smo pred nedavnim obiskali delavsko restavracijo oziroma kuhinjo in videli kako poteka priprava malic.

V kuhinji pripravijo dnevno okrog štiri tisoč toplih in hladnih obrokov, čeprav so bile njene zmogljivosti predvidene za štirikrat manjše število malic.

Zaradi tega se v delavski restavraciji pojavlja cela vrsta težav. Najbolj pereče so higienske razmere, ki ne odgovarjajo osnovnim sanitarnim predpisom. Kot je dejal eden izmed sodelavcev, je stanje tako slabo, da ne bi mogli pripraviti niti sto malic, če bi dosledno upoštevali predpisane kriterije, da o štiri tisočih ne govorimo. Ukrepi inšpekcijskih organov so znani. Prepoved pripravljanja zahtevnejših malic, opozorila in priporočila za ureditev kritičnih razmer. Trdimo lahko, da je delo v takih razmerah po-

gojno, saj lahko že jutri pričakujemo prepoved obratovanja kuhinje.

Drugo vprašanje so skladiščni prostori, ki so prav tako premajhni in neustreznosti. Tako smo vezani na dobavitelje in živimo iz »rok v usta«.

Tako se dogaja, da že majhne zamude pri dobavi kruha, mesa ali drugega blaga, povzročajo težave oziroma zastoj pri pripravi in potem pri delitvi malic. In slaba volja in negotovanje je tu.

Dejstvo je tudi, da preobremenjene zmogljivosti vplivajo na kakovost obrokov, za kar smo, kljub različnim okusom, vsi občutljivi. Zato o tem, ali novo delavsko restavracijo ravimo ali ne, ne bi smelo biti dvoma. Ne nazadnje se poraja vprašanje delovnih pogojev v katerih delajo sodelavci v delavski restavraciji.

Podatki kažejo, da je bolniškega staleža veliko več, kot v drugih delovnih sredinah, o čemer velja tudi razmisliti, ko se bomo odločali o ureditvi družbene prehrane v Savi.

P. B.

Delovna akcija

V soboto, 13. septembra, je v Savi potekala delovna akcija, ki jo je organizirala osnovna organizacija ZSMS Sava. Mladinci so čistili tovarniška dvorišča, ena skupina pa je delala pri čiščenju proizvodnih prostorov.

Akcijo, kateri je bilo naklonjeno tudi vreme, bi lahko označili kot zelo uspešno. Organizacija je bila na zelo visoki ravni, mladi so delali, kot bi podeljevali udarniške značke, ne smemo pa prezreti tudi pristnega tovariškega vzdušja, ki je spremljalo celotno akcijo in ki ga danes tako pogrešamo na vsakem koraku. Za takšno vzdušje so v prvi meri poskrbeli mladi, ki so že kdaj sodelovali na zvezni ali republiški delovni akciji, saj so v sobotni dan vsem udeležencem pričarali pravo brigadirsko življenje. Ni manjkalo niti brigadirskih pesmi in pozdravov, kakor tudi ne prijateljskih zbadljivk na račun »premajhnega« delovnega elana tega ali onega mladince.

K dobremu počutju je pripomogel tudi glavni direktor DO Sava, tov. Bohorič, ki je obiskal mladince in jih pohvalil za prizadevno delo, ki ne bi bilo v sramoto niti starim brigadirjem — udarnikom in s tem še povečal veselje do dela udeležencem akcije.

Organizatorji so dobro poskrbeli tudi zato, da mladinci ne bi bili lačni in žejni, po končani akciji pa je bilo družabno srečanje na Kokrici. Tu so mladinci dokazali, da ne znajo samo delati, pač pa se znajo tudi dobro in veselo zabavati. Seveda ni manjkalo obveznega skakanja z vrečami, kjer so se še najbolj zabavali gledalci. Na vrsto so prišli tudi ljubitelji nogometa, ki so se z majhno izjemo obeh vratarjev, ki sta imela bolj malo dela, vsi zelo trudili, tako na igrišču, kot tudi ob njegovem robu, kjer so si izmučeni nogometaši lahko potešili precej veliko žejo s proizvodi pivovarne Union. Ob koncu so vsi tekmovalci dobili simbolična darila, ki pa so bila simbolična res v dobesednem pomenu besede.

Po končanem nogometu so se začeli mladinci počasi razhajati, najbolj vztrajni pa si niso mogli kaj, da ne bi dogodkov z akcije in po akciji vneta »proučevali« še precej dolgo v bližnji »brunarici«.

Še enkrat je treba poudariti, da je akcija sicer dosegla svoj namen, da pa je bilo kot vedno tudi tokrat nekaj stvari, ki se ob podobnih akcijah vedno pojavljajo, pa čeprav se ne bi smele. S tem seveda mislim

predvsem na majhno udeležbo. Pri več kot tisoč savskih mladincih je nekaj več kot petdeset udeležencev sobotne akcije resnično številka, ob kateri se je treba zamisliti. Besed o premajhni informiranosti ne moremo in ne smemo resno jemati, saj je bilo plakate, ki so obveščali o akciji, videti na vsakem koraku. Razloge je treba iskati drugje. Mogoče lahko stanje bolje razumemo, če vemo, da se tudi predsedniki osnovnih organizacij in aktivov, ki bi morali biti mladincem za nekakšen vzor, niso udeležili akcije v ravno velikem številu.

Zvedeli smo tudi, da so vsi savski vodstveni delavci dobili pismeno vabilo na akcijo, udeležil pa se je je edino tov. Milivojevič, direktor TOZD-a Umetno usnje. Njega je treba še posebej pohvaliti, saj je delal pri najbolj umazanih delih in je bil bolj podoben dimnikarju kot pa direktorju. Nič drugačen pa ni bil njegov sin, ki ga je tov. Milivojevič, kot je sam dejal, pripeljal s sabo zaradi vzpostavitve ravnotežja, saj sta bila na ta način v poprečju, kar se starosti pa tudi prizadevnosti tiče, oba prava in vzorna mladince, kakršnih bi si lahko samo želeli v prenekateri savski osnovni organizaciji ZSMS.

Po akciji sem nekaj mladincev povprašal po njihovem mnenju o akciji in lahko brez pretiravanja rečem, da so bili vsi nad akcijo dobesedno navdušeni in da si želijo podobnih srečanj pogostejše in ne samo enkrat ali dvakrat na leto.

Žare Berra — Splošni sektor:

Mislim, da je ideja o organizaciji akcije potrebna pohvale, vendar pa me moti premajhna udeležba. Po mojem mnenju bi lahko proste sobote še večkrat podobno porabili, saj je akcija na vsakega, ki je videl mladince delati, naredila dober vtis, pomembno pa je tudi tovarštvo, ki se razvija na vsakem podobnem srečanju mladincev. Vesel sem, ker je veliko število udeležencev prav iz moje osnovne organizacije.

Vera Dukić — RTI:

Ideja o organizaciji današnje akcije je nedvomno dobra, vendar pa me, tako kot večino,

moti premajhna udeležba, ki nam ne more biti ravno v ponos. Ni važno samo delo, ki bo danes opravljeno, važno je tudi dejstvo, da se prav na akcijah, kakršna je današnja, najbolj razvija tovarštvo med mladimi iz različnih TOZD-ov in sektorjev.

Mile Milivojevič — Umetno usnje:

Akcija sama mi je zelo všeč, vendar pa me moti nekoliko premajhna udeležba. Zamisel o podobnih akcijah ni nova, saj smo v Savi že pred več kot dvajsetimi leti postavili prvi mikser s prostovoljnimi delom. Moram reči, da se mi zdi, da je takrat med mladimi obstajalo večje veselje do takšne oblike dela. Udeležba je bila večja, pa čeprav takrat še nismo imeli prostih sobot in smo lahko delali le ob nedeljah in popoldnevih. Mislim, da je danes takšnih delovnih akcij premalo in da ne bi smeli delati razlike

med mladinci in ostalimi člani kolektiva. Akcija bi morala biti splošna in ne le mladinska.

Miloš Čabarkapa — sekretar OO ZSMS Sava:

Akcija je opravičila svoj namen. Veseli me, da nam je bilo vreme naklonjeno, ne smemo pa biti zadovoljni z udeležbo. Na akciji je manjkalo precej predsednikov osnovnih organizacij in aktivov in potem niti ni čudno, če ni bilo ostalih. Povabljeni so bili tudi vsi direktorji sektorjev in vodje TOZD, udeležil pa se je akcije samo tov. Milivojevič, ki ga je treba zaradi tega posebej pohvaliti. Vendar pa moramo upoštevati dejstvo, da je bilo danes precej delavcev zaposlenih s selitvijo v samski dom, nekateri TOZD in sektorji pa so imeli sindikalne piknike. Zato mislim, da smo z ustvarjenimi rezultati lahko kljub vsemu le zadovoljni.

Janez Cvek

Boljša kakovost le s posodobitvijo

Zadnje čase se vse večkrat, ne prvič, pa verjetno v stanju, kakršnega imamo v Savi na področju mešanja oziroma priprave gumenih zmesi, tudi ne zadnjič, pojavljajo pripombe na kakovost mešanih zmesi ter vprašanja o tem. Duhove je še posebej razburilo stanje pred kolektivnim dopustom, ko je prišlo do neskladij med planiranimi in zmešanimi količinami zmesi in njihovo porabo ter je bilo za ves presežek zmesi težko določiti novo uporabnost. Tako je nekaj teh zmesi ostalo neporabljenih, po dopustu pa jih zaradi poslabšanih lastnosti ni bilo več mogoče kvalitetno porabiti. Vzroki za tako stanje so znani. Vsi, ki smo kakorkoli sodelovali pri organiziranju in izvedbi prenosa mešanja iz Tovarne avtopnevmatike v Gumeno tehnične izdelke, smo že tedaj predvideli možnosti poslabšanja kvalitete zmesi, saj je bilo zaradi nenormalnega tempa mešanja v valjarni GTI kaj takega tudi pričakovati.

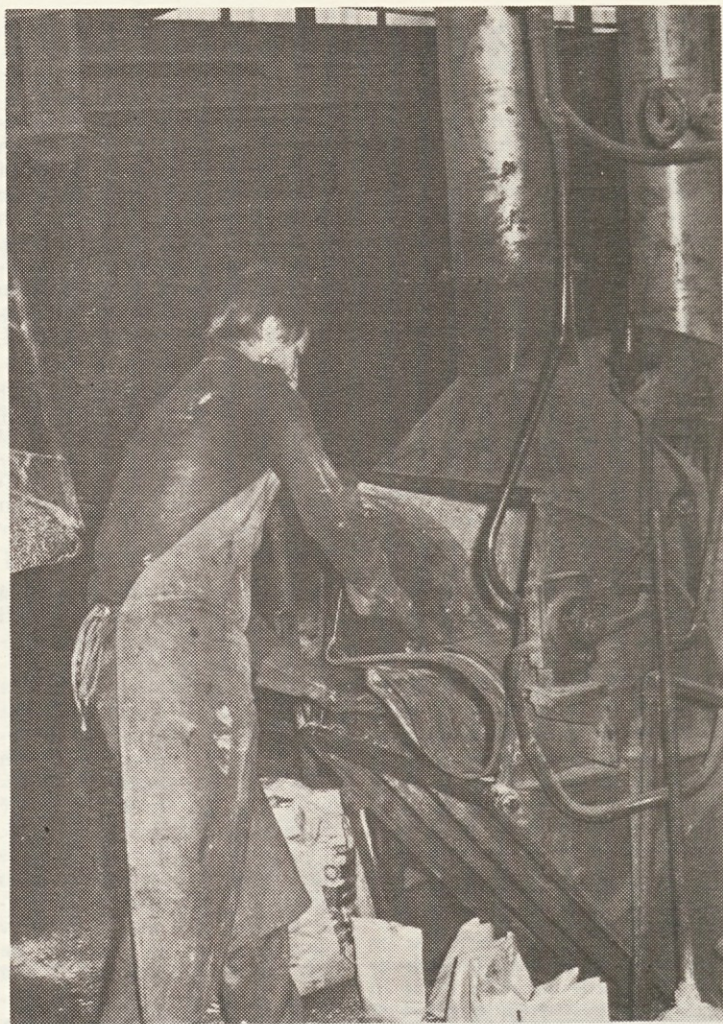
Vendar ni namen tega prispevka zagovarjati oziroma razlagati vzroke za nastalo stanje pred dopustom. Osnovni smoter sestavka je opozoriti na nekatere težave pri mešanju gumenih zmesi v Savi, ki so s svojo kompleksnostjo in medsebojno povezanostjo ter soodvisnostjo prisotni že dalj časa, a jih kljub vse večjim potrebam po zmesih zaradi stalne rasti proizvodnje zanemarjamo.

Takoj je treba poudariti, da nam je vsem, ki na kakršnikoli način sodelujemo v pripravljanju zmesi v veselje in da je pravzaprav zadnji čas in nujno, da so se začele akcije za postavitev in uvedbo koncepta enotnega mešanja gumenih v Savi — za celotno delovno organizacijo in za nekatere zunanje odjemalce. Fazi mešanja zmesi moramo končno priznati posebno pomembnost in

ji zaradi tega posvetiti tudi ustrezno pozornost. Upoštevati moramo namreč, da kakovostna zmes pomeni začetek v vseh tehnoloških postopkih in da je od tega začetka praktično odvisna tudi končna kakovost izdelka.

Na to osnovno zakonitost pa smo hote ali nehote zadnja leta pozabljali. Posodabljali smo finalizacijo, uvajali moderne linije, ki so zaradi svoje kontinuirne narave proizvodnje zahtevali vedno bolj sekundarno kakovost zmesi, proizvodnji smo dali nove izdelke iz bolj kakovostnih zmesi, ob tem pa pustili v nemar opremo in pogoje pri mešanju zmesi. Ta ocena velja za področje gumenotehničnih izdelkov in mešanja zmesi v stari valjarni. Upoštevajoč stanje v njej, je rešitev ena sama. Projekt modernizacije stare valjarne, ki je sicer v delu, vendar z njegovo izdelavo preveč zamujamo, mora biti čimprej končan. Predvideva delitev programa mešanja, to je priprava zmesi z vgrajenimi sajami v mešalnici na lokaciji Tovarne avtopnevmatike in priprava svetlih zmesi ter domešavanje dela črnih zmesi v stari valjarni, ustrezno organiziranje mešalnice zmesi kot celote in uvedba enotnih funkcij, ki bodo spremljale postopke mešanja, bo po vseh predvidevanjih postopoma le izboljšalo stanje na področju mešanja.

Ob tem je potrebno poudariti, da ideja o organiziranju posebnih skupin strokovnjakov, ki bi se ukvarjale samo z operacijo mešanja, ni nova. Tehnologi smo bili med prvimi, ki so se zavzemali za njeno realizacijo. Vedno bolj namreč ugotavljamo, da se produktno vezani oziroma usmerjeni tehnologi ne moremo v zadostni meri posvečati vsem problemom, ki nastopajo na tehnološki poti nastajanja izdelka, sploh pa zato, ker zahtevnost tehnolo-

logij iz leta v leto stalno narasča.

Pri obravnavi problematike kakovosti naših zmesi in ugotavljanja vzrokov, ki nanjo vplivajo, je seveda nujno omeniti tudi nivo kvalitete vgrajenih surovin in metode, po katerih kakovost surovin pri vstopu kontroliramo. Tako, kot je kakovostna zmes osnovni predpogoj za dober izdelek, so seveda kvalitetne surovine v zmesi nujnost za njeno kakovost. Torej potrebujemo zanesljivo vhodno kontrolo, tako kontrolo, ki bo z doslednimi, strogimi in kakovostnimi metodami onemogočila vgradnjo surovin slabe ali neenačmerne kakovosti, s tem preprečila vpliv teh surovin na kakovost zmesi in omogočila, da se bomo pri reševanju problematike lažje usmerili in samo tehnologijo izdelave zmesi, to je na sestavo oziroma kompondiranje in delovne postopke mešanja.

Naslednji in vedno večji problem je pomanjkanje ustreznih prostorov za skladiščenje. Tu so mišljena predvsem ustrezna skladišča za materiale, ki se navzemajo vlage oziroma, pri katerih prihaja zaradi atmosferskih vplivov do razgradnje in padca kakovosti ter za zmesi, ki morajo zaradi

potreb proizvodnje stati na zalogi. Vendar rešitve ni lahko poiskati, predvsem pa ne kratkoročno.

Kakovostno zmes torej lahko dobimo, če uporabljamo kakovostne surovine, če jih izdelamo po tehnološko neoporečnem postopku mešanja in če zagotovimo tehnološko in delovno disciplino pri samem mešanju. Vsakega od naštetih pogojev je treba obravnavati in odpravljati napake in pomanjkljivosti pri vsakem posebej, če hočemo o problematiki mešanja gumenih zmesi imeti jasnejšo sliko in tudi lažje bo obravnavati problematiko enega izmed njih, če bomo imeli ostale razrešene.

Določen odstotek nekakovostnih zmesi bo sicer še naprej obstajal, ker je to pač nujnost. Vendar ne bi bilo prav, če bi pozabili na pomembnost nalog, ki nas čakajo na področju izboljšanja kakovosti zmesi. Omenjeno jih je bilo le nekaj, za katere velja ocena, da so najpomembnejše. Napeti je treba pač vse sile, da se na področju organizacije, tehnologije, kontrole in samega dela pri mešanju zmesi v Savi v bližnji prihodnosti vsaj nekaj od navedenega kakovostno premakne.

Jože Lesar

TE DNI V NAŠEM TISKU

V dnevnem časopisju in tednikih je v zadnjem času vse več člankov in razprav o tem, kako bolje ravnati z našim naravnim bogastvom. Vanj vsekakor sodi tudi vrsta surovin, za katere se vse bolj zavedamo, da so omejena dobrina. V svetu in pri nas cena le-teh nenehno narašča in povzroča vse večje stroške pri proizvodnji izdelkov.

Članek, ki smo ga našli v Gospodarskem vestniku, je zanimiv zato, ker govori o surovini za gumarsko industrijo, ki jo v svetu in pri nas še vse premalo cenimo.

V. D.

Grmade odpadnih gum

V JUGOSLAVIJI BI MORALI ZGRADITI NEKAJ NOVIH OBJEKTOV ZA PREDELAVO ODPADNIH GUM V SEKUNDARNO SUROVINO

Odpadne gume, ki zavzema jo precej prostora in nam onesnažujejo okolje, so lahko kakovostna in dragocena sekundarna surovina. Ni treba posebej ugotavljati, da je guma izdelana na osnovi nafte in njenih derivatov, cena le-teh pa strmo narašča. Če bi znali pravilno organizirati zbiranje in predelavo gum, bi prihranili precej denarja, namesto da ga po nespametnem trošimo za uvoz primarnih surovin. Za odpadno gumo štejemo vso avtopnevmatiko ali avto plašče, prav tako pa tudi najraznovrstnejše gumijaste tehnične izdelke. Letno odvržemo v državi 200.000 ton gumijastih odpadkov, od katerih je okoli 100.000 ton avtomobilskih plaščev, od tega 50.000 ton tovornih in 50.000 ton potniških avtomobilskih plaščev. Potniški avto plašč tehta okoli 7 kg, tovorni pa do 45 kg. Odpadnih avtomobilskih plaščev se letno nabere v državi približno 7 milijonov. Grmade tega materiala povzročajo na deponijah precej nevšečnosti. To pojasnjuje naslednji podatek: 200.000 ton odpadnih avtomobilskih plaščev zavzema volumen 2 milijona kub. metrov. Ožje območje ljubljanskega gradu zavzema prostornino 1.700.000 kub. metrov.

Od celotne količine odpadnih gum, ki jih zberemo v državi, jih predelamo komaj 10 %. Edina tovarna v državi, ki predeluje odpadne gume je v Rumi, letno jih predelajo 12.000 ton, od tega 6.000 ton v regenerato. V tovarni za predelavo gume v Rumi so začeli rekonstruirati obrat za proizvodnjo regeneratov. Prva faza rekonstrukcije naj bi bila dokončana letos, druga faza pa v letih naslednjega srednjeročnega razdobja.

Z obnavljanjem odpadnih gum pa se ukvarja v državi več obratov. Vendar je njihova dejavnost za zdaj še dokaj majhna. Medtem, ko znaša v nekaterih razvitih deželah odstotek obnovljenih odpadnih gum v primerjavi z novo proizvedenimi 40–50 %, je ta odstotek pri nas 4–5 krat manjši. Če bi uspeli doseči raven nekaterih razvitih dežel, bi precej prihranili, saj smo prisiljeni zdaj 70–80 % surovin za izdelavo gume uvažati in jih drago plačevati.

Odpadne gume uporabljamo lahko na več načinov. Najpreprostejši način je mletje. Možnosti za uporabo izdelkov iz mletih odpadnih gum so precejšnje. Po tem postopku dobimo hidroizlacijski material, plošče za oblaganje športnih prostorov in terenov, asfaltne kompozije za gradnjo cest in podobno. Nadaljnji način za uporabo odpadnih gum je piroliza. Gumo segrevajo do 600 stopinj Celzija v posebnih pečeh. Pri tem postopku dobe visokokakovostne saje, težka olja ali pa gorilni plin. Nadalje odpadne gume lahko tudi sežigajo v parnih kotlih s filtrom. S takim postopkom pridobivajo paro za gretje ali pa paro za tehnološke namene. Izkazalo se je, da je slednji najmanj ekonomičen način izrabe odpadne gume.

Da bi razširili možnosti predelave odpadnih gum, bi morali v naslednjem srednjeročnem razdobju zgraditi v državi nekaj novih objektov za predelavo odpadnih gum v sekundarno surovino.

V naši republiki se nabere letno okrog 10.000 ton odpadnih gum. Že dalj časa se ubadajo z vprašanjem, kaj bi ukrenili, da bi se znebili nadležnih kupov, ki z leti vse bolj rastejo. O tem razpravljajo tudi na GZ Slovenije. Center za gospodarsko svetovanje v Ljubljani je izdelal študijo, kako bi predelovali stare avtomobilске gume v sekundarno surovino. Študija temelji na

sodobnih tehnoloških postopkih reciklaže. Pri svoji študiji so se naslanjali na najnovejše nemške, ameriške in japonske izkušnje. Na splošno si utira pot mnenje, da bi lahko v naši republiki predelovali stare gume. Gospodarno pa bi bilo, če bi imeli le enega predelovalca. Investicija v predelovalne stroje je namreč izredno visoka. Takšna predelava bi bila rentabilna le takrat, če bi bil predelovalec za svoje delo stimuliran z ekološkim dinarjem, ki bi ga moral uporabnik avtomobilске gume plačati takoj pri nakupu tega artikla. Zgolj nabava sekalnega stroja, ki bi zmanjšal volumen avtomobilskega plašča, bi nikakor ne zadostovala. Olajšano bi bilo le odvažanje gumijastih odrezkov, ki bi prišli iz takega stroja, a

količina bi ostala enaka. Nekateri pa so mnenja, da bi odpadne gume zakopavali, vendar se tudi tako odpadkov ne iznebimo, ker je obstojnost gumarskih izdelkov v zemlji dolga pol stoletja in še dlje.

Zdaj odpadne gume obnavljamo, da se jim podaljša doba trajanja. Obnovljeno gumo seveda spet zavržemo, toda nekoliko kasneje. Z obnavljanjem odpadnih gum se ukvarjata pri nas dve organizaciji in sicer Kemična tovarna Moste-Protektor in Alpetour DO YU Bandag Škofja Loka. Pri Protektorju obnovijo letno 22.000 avtoplaščev tovornih avtomobilov in 65.000 plaščev osebnih avtomobilov; v Škofji Loki pa znaša obnovljenih avtoplaščev 35.000.

Miloš Likar

Konfekcija žičnih jeder

Čeprav je naša osnovna dejavnost izdelovanja gumenih izdelkov, se pri posameznih vrstah srečujemo s kovinskimi deli. Tako je denimo žično jedro eden od osnovnih sestavnih delov veloplašča. Za okrog 15.000 veloplaščev, kolikor je dnevna proizvodnja v Velopnevmatiki, jih izdeluje štirinajst sodelavcev v Puškarni. Lokacijsko so od tozda ločeni zaradi pomanjkanja prostora v obratu II., kar povzroča nemalo težav.

Izdelovanje žičnih jeder so v zadnjih letih z dokupom dveh sekalnih strojev zelo posodobili. Medtem ko so prej dva milimetra debelo prožno žico sekali ročno, to sedaj dela stroj. Dolžina je odvisna od vrste velo oziroma moped plašča, za katerega jedro izdelujejo. Delo je zahtevno in natančno, saj morajo biti dolžine narezane žice enake. Že najmanjše razlike pomenijo izpad oziroma neuporabno jedro. Sekalni stroj v osmih urah nareže od sedem do osem tisoč koncev žice, ki jih potem zvarijo na spajalnem stroju. Delavka na njem izdelava okrog tisoč petsto jeder v eni izmeni. Spajanje oziroma varjenje žice zahteva enako električno napetost. V primeru, da je napetost nižja, spoji niso dovolj trdni, če pa je višja, žico prežge in jedro ni uporabno. Ker so v Puškarni vezani na običajno električno omrežje, napetost zelo niha, in povzroča slabšo kakovost spojev. Predvideno je bilo, da bi iz obrata II. napeljali električni kabel, vendar so bili stroški previsoki, tako da omenjena rešitev ni prišla v poštev. S preselitvijo transportnih trakov iz stavbe tozda Velopnevmatika, bo tudi za izdelavo žičnih jeder dovolj prostora v obratu II.

Tudi sicer povzroča lokacijska oddaljenost celu vrsto težav. Zaradi prevoza je cena jeder višja. V primeru okvare morajo priti vzdrževalci iz obrata II., kar še podaljšuje zastoje, kar je še posebno pereče, ker so zmogljivosti premajhne. Zato moramo večje količine jeder za dragocene devize tudi uvažati.

Z novim avtomatskim spajalnikom bi lahko izdelali zadostno število jeder za vse vrste velo in moped plaščev. Investicija za okrog 700 starih milijonov bi se še kako obrestovala. Prihranili bi devize, jedra bi lahko izdelovali tudi za druge proizvajalce plaščev in zmanjšali število zaposlenih pri izdelovanju jeder. Ob pomanjkanju delavcev v zadnjih letih je to še kako pomembno.

P. B.

Nevenka Perčič: Z malo več razumevanja bi bilo delo precej lažje

Dolgo se že pozna. Bili sva sošolki v srednji šoli, potem pa so se naše poti razšle. Vsakdo iz razreda si je izbral svoj študij, srečal nove prijatelje. Pred kratkim pa sva se ponovno srečali.

Tokrat vsaka na svojem delovnem mestu — jaz novinarka, Nevenka pa zdravnica v obratni ambulanti. Obe v Savi.

Pravzaprav sem slišala, da je prišla v našo obratno ambulanto nova mlada zdravnica, za katero velja precej zanimanja. Saj veste, »firbici«! Zdelo se mi je, da njen položaj v prvih dneh zaposlitve ne more biti ravno najbolj prijeten. Vendar sem se o vsem tem želela tudi prepričati. Obiskala sem jo na delovnem mestu v obratni ambulanti in zapletli sva se v prijeten pogovor.

Zdravstveno varstvo delavcev Save je že vrsto let dokaj dobro urejeno. Poleg zdravnikarja za medicinska dela, za zdravje skrbita še dva zdravnikarja. Od nedavnega to delo opravlja tudi ti. Kakšni so tvoji prvi vtisi?

Priznati moram, da sem nekoliko razočarana. Začetek je zelo težak in hkrati sila odgovoren. Psihološki pritisk je velik. Veš, obolenja sama mi ne delajo preglavic, najhujša je borba s staležem. Če primerjam delo tu v obratni ambulanti z onim v dežurni ambulanti, ki sem ga opravljalna julija, lahko rečem, da je delo v zdravstvenem domu mnogo lažje. Rezultati dela so vidni takoj, kar nudi tudi večje delovno zadovoljstvo.

Delo v obratni ambulanti je drugačno tudi zaradi tega, ker sem prihajajo delavci tudi med delovnim časom; nekateri zaradi poškodb, drugi zaradi slabega počutja. Ali meniš, da so vsi ti obiski opravičeni?

Nikakor. Delo sem si že v začetku organizirala tako, da imajo prednost pacienti s poškodbami in tisti, ki pridejo med delovnim časom. Opažam, da jih pride zelo malo preko ambulate prve pomoči. V glavnem so to mladi fantje, ki

imajo kup nejasnih težav. Pravi, da se slabo počutijo. Težava je v tem, da vem, da mu ni nič, pa vendar moram opraviti kup raziskav, da to tudi dokažem. Veš, čisto res je, da so prav mene, ki sem »nova«, številni skušali »prinesti okrog«.

Zdaj imam že nekaj izkušenj. Vračajo se vedno isti z vedno novimi težavami, a z vedno istim ciljem.

Vem sicer, da ti mladi ljudje imajo težave, ki pa niso zdravstvene narave. Mnoge tarejo stanovanjske težave, socialne, čutijo se osamljeni in podobno. Vendar teh tegob s staležem na noben način ne moremo reševati.

S kakšnimi težavami pa se sicer Savčani najpogosteje zatekajo v obratno ambulanto?

Največ je kroničnih bolnikov. Veliko je obolenj hrbtenice, pogost je visok krvni pritisk, obolenj prebavnega trakta. Vse te bolezni so v veliki meri posledica težkega dela. Opažam, da so ljudje zaradi dela precej iztrošeni.

Tri mesece res ni dolga doba. Pa vendar. Kakšna so tvoja opažanja? Ali je morda kakšna pomanjkljivost, ki bi jo lahko odpravili, da bi bilo delo bolj tekoče in lažje?

Zelo bi bila vesela, če bi se dal urediti urnik, ki bi ga ljudje sprejeli in tudi upoštevali. Dolge čakalne dobe bi zlahka odpravili, vendar predvsem z organiziranostjo in disciplino pacientov.

Za razne drobnejše usluge (napotnice...) bi se morda lahko dogovorili tudi po telefonu. Pa še nekaj. Pacienti bi morali razumeti, da je zdravnik poklican zato, da presodi, kateri primer je bolj nujno potreben pomoči. Zdaj se nad takimi odločitvami ves čas pritožujejo.

Za lažje delo pa bi v naši ambulanti potrebovali tudi nekaj novih aparatov, kajti sedanje so že močno iztrošene.

Kaj pa načrti?

Rada bi se usmerila v specializacijo splošne medicine. Delo izven mestnega središča, na podeželju, me zelo veseli. Če mi bo to uspelo, mi bodo izkušnje, ki si jih bom nabrala tu v Savi, vsekakor zelo koristile.

Takšna je torej naša nova zdravnica. Natančna, delavna, polna načrtov. Prav bi bilo, da bi imeli do njenega dela prav vsi malo več razumevanja. Potem bomo vsi skupaj bolj zadovoljni.

Vera Drašak

Terminalska obdelava podatkov v Savi

Sedanje stanje računalniških obdelav podatkov v naši delovni organizaciji kaže v zadnjih letih izredno dinamiko rasti obsega obdelanih informacij. Posledica tega so izredno visoke obremenitve obstoječe računalniške opreme v Savi, saj letos že dosegamo stopnjo izkoriščenosti povprečno okrog 20 ur na en kalendarjski dan. Poleg tega je v današnjih razmerah, ko potrebujemo hitre in učinkovite informacije, sedanji način obdelave

podatkov, ki pa je prilagojen s tehnologijo dela obstoječe računalniške opreme v Savi, postal že prepočasen. Informacija, zapisana na papirnem dokumentu (luknjalna podlaga), potuje iz mesta nastanka po kurirju na neko centralno mesto (računski center), kjer se najprej vizuelno kontrolira, nato prenese na računalniški medij (luknjanje kartic) ter pripravi za obdelavo, oziroma opremi še s proceduralnimi informacijami, ki so potrebne za

začetek določene obdelave na računalniku. Kartice se potem po določenem vrstnem redu čakanja obdelajo na računalniškem sistemu, rezultati obdelave se izpišejo navadno na izhodni listi, ki zopet po isti poti potuje nazaj k izvoru informacije — k uporabniku.

Zato se je Sava v svojih razvojnih zasnovah opredelila za prehod na terminalski — distribuiran računalniški informacijski sistem. To pomeni, da bomo imeli na vsakem pomembnejšem izvoru ali vozličku informacij instalirano terminalsko računalniško enoto, ki bo direktno kabelsko ali pa po PTT komunikacijah povezana s centralnim računalniškim sistemom. Pri takem načinu obdelave podatkov gre v bistvu za decentralizacijo računalniške inteligence v smeri proti uporabnikom, ki bodo tako imeli možnost, da praktično s svojih delovnih mest nemo-teno, direktno, brez posredni-

kov, ter v vsakem trenutku neodvisno od drugega uporabnika preko svojih terminalov poiščejo potrebno informacijo, vnašajo podatke, izvedejo določeno obdelavo, sprejemajo kompletne rezultate obdelave, se takoj posvetujejo in odločajo o nadaljnji akciji.

Seveda tak komunikacijsko usmerjen računalniški informacijski sistem zahteva povsem drugačno opremo kot pa je v Savi sedaj.

Projekt zamenjave obstoječega računalnika v naši delovni organizaciji s terminalsko-komunikacijsko zasnovanim računalnikom je že v fazi realizacije. Predvidevamo, da bo nova oprema instalirana v drugi polovici prihodnjega leta. Ker bomo s tako opremo obdelovali v Savi podatke na povsem drugačen način kot doslej, smo za delavce Save pripravili nekaj splošnih informacij in značilnosti komunikacijske obdelave podatkov.

Terminalska obdelava podatkov

KAJ JE KOMUNIKACIJSKI SISTEM OBDELAVE PODATKOV?

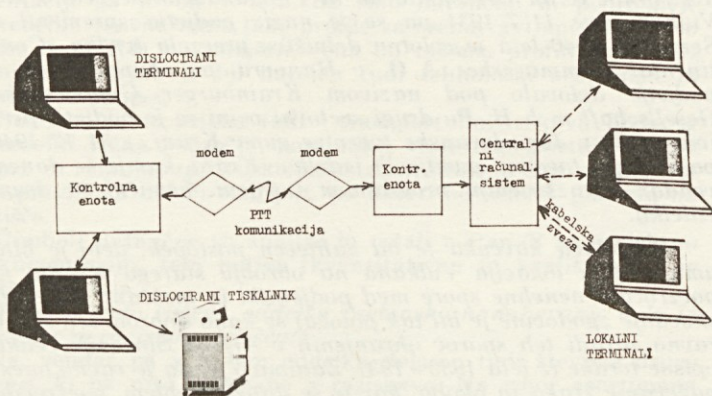
Za konvencionalno batch ali paketno obdelavo podatkov, kakršno uporabljamo sedaj v Savi, je značilen skupni vhod podatkov. Ti vhodni podatki polnijo računalnik z enega mesta. Izhod (izhodni rezultati obdelave, liste) se običajno izvede v celoti naenkrat v istem času. Vhodne in izhodne računalniške enote so locirane poleg centralne enote računalnika, ponavadi v istem prostoru.

Komunikacijska ali terminalna obdelava podatkov (v uporabi so še naslednji termini):

- teleprocessing,
- obdelava transakcij,
- on line reševanje problemov,
- interaktivna obdelava in distribuirana obdelava

se je razvila iz potrebe, da se računalnik lahko upravlja naenkrat iz večih geografskih lokacij, da se poveča hitrost obdelave v primerih, ko so vhodni podatki lokacijsko razpršeni in ne nazadnje, da se pri tem doseže nižje operativne stroške obdelave podatkov v primerjavi z batch ali paketno obdelavo.

Shema komunikacijskega računalniškega sistema:

Prednosti in karakteristike komunikacijskega računalniškega sistema:

DISLOCIRAN OZIROMA OD CENTRALNEGA RAČUNALNIKA ODDALJEN VHOD IZHOD PODATKOV

Tak sistem omogoča pristop k centralnemu računalniku in njegovim resursom (banka podatkov, operacijski sistem, aplikacijski programi itd.) iz poljubno oddaljenih terminalskih enot s pomočjo komunikacijskih zvez (kabel, PTT zveze, mikrovalovne zveze) in servisa ter obratno dobivanje

odgovora iz centralnega računalnika na določen ali več terminalov.

RANDOM vhod podatkov

Sistem je oblikovan tako, da omogoča, da poljubno kateri terminal iz poljubne lokacije lahko uporabi centralni računalnik v poljubnem času. Praktično se nikoli ne ve, od kod bo prišla naslednja transakcija.

TRENTUTNA OBDELAVA TRANSAKCIJ

To je ena od najvažnejših karakteristik, ki razlikujejo komunikacijski računalniški sistem obdelave podatkov od konvencionalne batch obdelave podatkov. Pri konvencionalni batch obdelavi se transakcije ne obdelajo tisti trenutki, ko pridejo, ampak se določeno obdobje zbirajo in se nato skupaj (grupno) obdelajo kot zaključen paket podatkov. Ravno temu obratno pa se pri komunikacijskem računalniškem sistemu transakcije obdelujejo individualno, to je vsaka zase, in sicer v trenutku, ko se zgodijo, transakcija se torej obdelava momentalno, banka podatkov ažurira tako, da so informacije v sistemu vedno tekoče in odgovarjajo realnim poslovnim dogajanjem.

KRATEK ČAS ODGOVORA

Čeprav čas odgovora zelo varira v različnih komunikacijskih sistemih glede na vrsto opreme in aplikacije, pa je za te sisteme značilen znatno krajši čas za dobivanje odgovora v primerjavi s konvencionalnim sistemom obdelave podatkov.

SIMULTANO SERVISIRANJE VEČ TERMINALOV, UPORABNIKOV

Komunikacijski računalniški sistemi lahko poslužujejo več terminalov, uporabnikov

na dislociranih lokacijah, istočasno. Čeprav beseda »istočasno« v bistvu ne označuje realnega stanja v režimu dela sistema, pa ga praktično lahko uporablja več uporabnikov resurse centralnega računalnika naenkrat, v bistvu se to izvede tako, da centralni računalnik z veliko hitrostjo komunicira z vsemi terminali po vrstnem redu, tako da je videti, kot da jih servisira simultano.

ON-LINE SISTEM

Termin »on-line« označuje zmožnost komunikacijskega računalniškega sistema, pri katerem se vhodni podatki iz terminala včitavajo direktno v centralni računalnik z mesta njihovega nastanka ali pri katerem se izhodni podatki pošiljajo direktno na lokacije, kjer bodo uporabljeni.

REAL TIME OBDELAVA

Obdelava podatkov, ki dela v realnem času, je taka, da ima dovolj hiter odziv na vhodne informacije, tako da je nek proces možno upravljati oz., da je možno vplivati na naslednji vhodni parameter. Za ilustracijo navedimo delo človeških možganov kot primer upravljanja procesa v realnem času. Če poskušamo z roko prijeto nek predmet, vključuje ta operacija niz korekcij giba v realnem času. Lahko se zgodi, da sežemo z roko nekoliko dlje kot je treba, možgani to takoj korigirajo, lahko pa sežemo z roko premalo daleč in tako po vrsti sprotne korekcije usmerimo roko točno na predmet.

UPORABNA PODROČJA IN GLAVNE FUNKCIJE, KI OMOGOČA KOMUNIKACIJSKI RAČUNALNIŠKI SISTEM

SPRAŠEVANJE V BANKO PODATKOV (INQUIRY FUNKCIJA)

Je zelo pomembno področje aplikacij v komunikacijskih sistemih obdelave podatkov. Iz dislociranega terminala pošljemo tako »vprašanje« v centralno banko podatkov, v kateri se že nahaja željeni odgovor, ki ga nato računalnik pošlje nazaj v oddaljeni terminal. Banka podatkov se s tem ne modificira. »Vprašanja« so običajno relativno kratka sporočila, odgovori pa so po dolžini lahko poljubni, odvisno od aplikacije.

Primer: Iz oddaljenega terminala sprašujemo za določen

izdelek, kakšna je njegova teža, cena, sestava polizdelkov, surovin in podobno.

Pri tej funkciji nastopi problem, da niso vsi uporabniki pooblašteni za spraševanje vse dele banke podatkov. To se lahko dokaj uspešno rešuje z uvedbo sistema programiranih kodnih gesel, ki samo določenemu uporabniku omogoča pristop do tistega dela banke podatkov, za katerega se bomo vnaprej dogovorili, da je pooblaščen.

AŽURIRANJE BANKE PODATKOV (UPDATE)

Preko oddaljenega terminala pošljemo informacijo o spremembi določenega stavka v banki podatkov direktno v centralni računalnik, kjer se ta stavek ažurira v skladu s prispelo informacijo. Po izvršenem ažuriranju se lahko pošlje nazaj na terminalsko lokacijo obvestilo o izvršeni aktivnosti in novem stanju banke podatkov.

Ker ta funkcija omogoča, da sedaj uporabniki dejansko sami preko terminalov razpolagajo s kreacijo vsebine banke podatkov, je s tem dano mnogo več možnosti za napake v matičnih podatkih, zato je ta funkcija v pogledu nevarnosti za napake v informacijskem sistemu in pooblaščenosti pristopov še bolj pomembna.

VNOS PODATKOV (DATA ENTRY FUNKCIJA)

Podatki o tekočih poslovnih dogodkih se preko terminala pošiljajo direktno v centralni računalnik, in sicer v obliki, ki je uporabna v centralnem računalniku za nadaljnje delo. Pri tej funkciji podatki tečejo običajno samo v eni smeri proti centralnemu računalniku.

VNOS OZIROMA STARTANJE OBDELAV DISLOCIRANO (REMOTE JOB ENTRY)

Ta funkcija se lahko deli na a) paketno (batch) obdelavo in

b) konverzijsko obdelavo.

a) Za dislocirane batch obdelave uporabnik pripravi potreben logičen vrstni red obdelav in podatkov za te obdelave. Nato, uporabljajoč terminal, pošlje celotni paket centralnemu računalniku v obdelavo. Rezultate obdelave pošlje centralni računalnik na dislociran terminal.

b) Pri konverzijskem načinu dela je omogočeno, da se podatki in procedure iz terminala pošiljajo vrstica za vrstico. Na isti način se pošiljajo iz terminala kontrolne instrukci-

Nadaljevanje na 15. strani

Mladinske delovne akcije nekoč in danes

PUŠKE SO ZAMENJALI KRAMPI IN LOPATE,
POTOKE KRVI SO ZAMENJALI POTOKI ZNOJA,
A CILJ JE OSTAL ENAK — NADALJEVATI
REVOLUCIJO,
GRADITI SAMOUPRAVNO SOCIALISTIČNO
DRUŽBO,
DRUŽBO BRATSKIH NARODOV IN
NARODNOSTI IZ
VSEH STRANI NAŠE DOMOVINE.

AKCIJE ŽE V ČASU NOB

Bilo je tistega junijskega jutra leta 1942, ko je nekaj tisoč mladink in mladincev prispelo v Saniško dolino v Bosanski krajini. Ta dan uradno štejemo za začetek mladinskih delovnih akcij.

Pridne roke deklet in fantov so v kratkem času pobrale 150 vagonov žita in prav toliko zelenjave in sadja. Delali so večinoma ponoči, saj so podnevi žitna polja reševali avionski mitraljezi.

Sekire so svoja ostra rezila zarile v debla bukev. Delala je mladina. Mnogo takih in podobnih akcij so preprečili ustaši, ki so se marsikdaj tudi uštel. Veterani brigadir pripoveduje: »Drevesa so padala,

hrup je bil neznosen, tako, da nismo opazili, da se nam približujejo ustaši. Obveščevalci nas o tem kmalu obvestijo. Umik ni bil možen, pa se nekdo domisli, naj iz tisoče grl zadoni: Hura, naprej, obkoli jih, polovi. Zadonelo je. Sovražnik panično zbeži.« Tudi v letu 1943 so se brigade podale v boj za žito. Mesec in pol po prihodu brigad je bilo rešenih 270 vagonov žita. Prehodno zastavico za najboljšo mladinsko organizacijo so na drugem kongresu USAOJ v Drvarju maja 1944 podelili mladim iz Like.

Narasla Sava grozi, da bo poplavlila pšenična polja. Divizija mladih brigadirjev je krenila graditi nasipe in utrjevati bregove.

Graditelji športnega stadiona v Kranju, 1961. leta.

Tudi v Sloveniji so, podobno kakor v drugih krajih širrom Jugoslavije, mladi zgodaj zavihali rokave. V gozdovih Črnega vrha so padale bukve, odmevali so cepini. Tisoče mladih je odhajalo v gozdove Rudnika. Mladi so tako vsak po svojih možnostih opravljali delo.

Vse za fronto — vse za zmago! Geslo mladih, ki so od je-

seni 1941 pa do osvoboditve prispevali 35 milijonov delovnih ljudi in to le na največjih mladinskih delovnih akcijah.

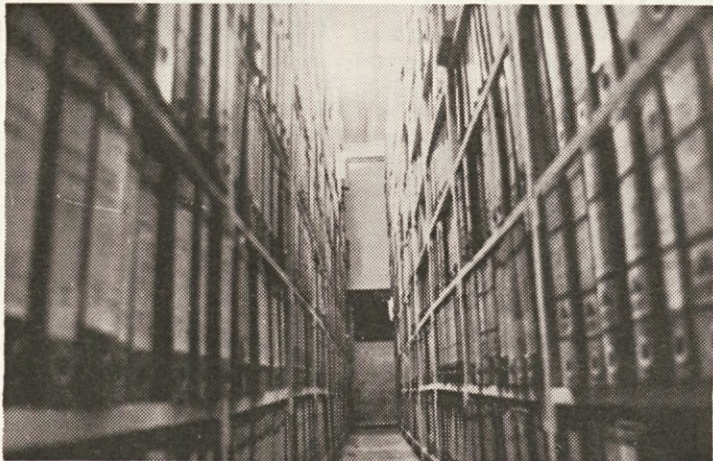
Brez požrtvovalnosti med mladimi bi bila oskrba vojske in prebivalstva mnogo težja.

(SE NADALJUJE)

Delovna organizacija Sava in njen arhiv

V letošnjem letu Industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj praznuje 60 let obstoja. Njeni začetki segajo v leto 1920, torej je obdobje med obema vojnama, drugo svetovno vojno in izgradnjo nove Jugoslavije doživljala tudi naša delovna organizacija. Kako razgibano je bilo to obdobje, ve verjetno vsakdo. V začetku velja opisati prve korake danes tako velike delovne organizacije za predelavo kavčuka, na kratko opisati njen položaj med vojnama, med drugo svetovno vojno in v 35 letnem povojnem obdobju.

Izdelovanje gumijevih podpetnikov je prijavila kot obrt družba Atlanta in sicer v letu 1920. Ta je bila tudi pobudnik ustanovitve tvrdke Vulkan, ki je bila z družabno pogodbo ustanovljena 5. 1. 1921. Že leta 1925 je podjetje prešlo v last avstrijskih tvrdk Bersonkaučuk in Palmakaučuk še vedno kot Vulkan, dne 11. 7. 1931 pa se je naziv podjetja spremenil v Semperit. 1940 leta je celotno delništvo prevzela tvrdka »Continental Gummiwerke« A.G. v Hanovru, po okupaciji pa je podjetje delovalo pod nazivom Krainburger Gummiwerke Gesellschaft m. b. H. Po drugi svetovni vojni se je podjetje preimenovalo v Jugoslovanske tvornice gume Kranj, z 31. 12. 1946 pa v Sava, tovarna gumijevih izdelkov Kranj, kar je še danes, vendar z razširjenim programom (usnjeni, kemični in drugi izdelki).

Predelava kavčuka je bil zahteven postopek, delo je bilo umazano in lokacija Vulkan na obrobju starega Kranja je povzročala nenehne spore med podjetniki in meščani. Za raziskovanje zgodovine je bil tak položaj še kako dobrodošel, saj je ravno zaradi teh sporov ohranjenih v Arhivu Slovenije veliko opisov tvrdke iz leta 1930–1931. Zanimivo je, da je ravno onesnaževanje zraka in okolja, kar je še danes problem, povzročilo tako široko korespondenco in s tem postalo vir za črpanje podatkov.

Širjenje proizvodnje in naraščanje števila delavcev je zahtevalo tudi širjenje podjetja, ki se je usidrilo nad reko Kokro v samem mestu Kranju. Najmočnejši vzpon podjetja, v letih 1950 do 1960, je nova lokacija na Gaštelju, ob glavni cesti Ljubljana–Kranj.

Ravno dejstvo, da je tovarna le enkrat menjala lokacijo, je omogočilo, da je iz starega obrata v novi obrat prišlo še kar veliko registraturnega in arhivskega gradiva, ki pa je doživljalo vse tegobe, ki jih lahko doživi vsak dokument preden postane čisto arhivski.

Prvi podatki o stanju arhiva podjetja se pojavijo v avgustu 1945, ko je na okrožnico ministrstva za industrijo in rudarstvo Narodne vlade Slovenije takratni delegat (direktor o. p.), dr. Sajevec, poslal poročilo, ki med drugim pravi, da je večino korespondence, posebno vojne, pred zapustitvijo tovarne, uničilo vodstvo oziroma ravnateljstva tajnica, ohranilo se je nekaj nepomembnih dopisov.

(SE NADALJUJE)

Planiranje proizvodov

V prejšnji številki smo objavili prvi del nekoliko obširnejše informacije o delu in nalogah v sektorju priprave prodaje.

Gradivo za današnji članek pa je v pogovoru prispevala tov. JAN RENATA, diplomirani inženir kemije, ki že 7 let vodi oddelek za planiranje proizvodov. Ko je tov. Mohoričeva prevzela v Sava Commerce nove naloge pa je bila tovarišica Janova imenovana tudi za vršilko dolžnosti direktorja sektorja priprave prodaje.

Čeprav morda nekoliko stereotipno, pa bi vendarle začela pogovor z vprašanjem, kakšne naloge ima — v okviru sektorja priprave prodaje — oddelek za planiranje proizvodov?

Naš oddelek oziroma naloge so ena izmed povezav med prodajo in tehnologijo proizvodov. Oddelek sektorja priprave prodaje je pravzaprav najbolj povezan s tehnološkim osvajanjem novih proizvodov, s projektiranjem, embalaranjem, označevanjem izdelkov idr. ...

Kaj naredi vaš oddelek na primer pri embalaranju ali oblikovanju nekega izdelka?

Ko se govori o nekem novem izdelku ali pa ko je izrečena zamisel o nečem novem, najprej zberemo — mi ali pa raziskava — čimveč informacij o tem izdelku. Na osnovi le-teh pa je nato sprejeta skupna strokovna odločitev. Za realizacijo odločitve naš oddelek pripravi dokumentacijo za projekt (pri tem sodelujejo prodajni oddelki, velikokrat pa sodeluje tudi oddelek za raziskavo tržišča). Gre predvsem zato, da je treba pripraviti predlog, kolikšna količina izdelka bo šla na tržišče, kam, po kakšni ceni. Na osnovi tega se nato izdelava prodajna program za rentabilnostni izračun projekta.

Ali lahko konkretizirate?

Da. Ko smo dobili tržno raziskavo o profilih, so bili v njej podatki o razmerah na tržišču (potrebe po profilih v gradbeništvu, v avtomobilski industriji...). Naš prispevek k projektni dokumentaciji pa je bil v tem, da smo natančno in podrobneje opredelili: razvili bomo take profile za osebne avtomobile, Savin delež (v SFRJ) bo tolikšen, cena bo takšna, profili bodo (ne) spojeni. K temu je bil narejen tudi tehnološki asortiman in opredeljeni kupci.

Podobno je na primer tudi s transportnimi trakovi. Treba je opredeliti tržna področja, porabnike, vrste transportnih trakov (npr.: za rudnike, za živilsko industrijo), širine in dolžine. Pri tem se praviloma določi tudi pot, po kateri bo izdelek plasiran na tržišče.

Čimbolj natančne so analize in ostali materiali za projektno dokumentacijo, tem boljša (kvantitativno in kvalitativno) je potem prodaja.

Torej je delo vašega oddelka vsebinsko nadaljevanje dela iz oddelka za raziskavo tržišča?

Je, vendar pa v našem oddelku delamo tudi številne druge stvari, ki pa niso povezane z raziskavo. Na izbor asortimana bistveno vpliva tudi izbor tehnologije.

Kakšna pa je vaša povezanost s tehnologijo?

Zelo tesna. Če na primer tržna raziskava pride do podatka, da bi lahko prodali 300 ton nekega izdelka, pri nas pa je ugotovljeno, da je rentabilno izdelovati najmanj 400 ton, je potrebno usklajevanje med prodajo, RTI oziroma SIP in sektorjem priprave prodaje.

Pa lahko navedete konkreten primer takega sodelovanja?

V letu 1978 smo na primer delali za projekt savalit; potem je šlo za sto odstotno povečanje proizvodnje profilov; sodelovali smo tudi pri povečanju proizvodnje zaključenih oziroma oblikovanih profilov. Dalj časa sodelujemo tudi pri nalogi »transportni trakovi«, lepila, itd.

Vem, da so nekatere naloge — ne samo v vašem oddelku — v delu že precej časa. Ali se vam ne zdi, da gre Sava z nekaterimi stvarmi prepočasno?

Da, vsekakor.

Zakaj? Ali zaradi organizacijskih težav ali zaradi menjajočih možnosti nabave ustreznih surovin?

Mislím, da zaradi negotovega stanja na področju surovin doslej ni bilo večjih problemov. Več težav včasih povzroča dvom o možnosti oziroma v uspešnost prodaje in pa tedaj, če se zdi

projekt predrag. Tak primer so novi transportni trakovi, medtem, ko med zelo uspešne lahko štejem projekt profilov.

Uspešnost delovne organizacije je v precejšnji meri odvisna tudi od sposobnosti hitrega prilagajanja tržišču. Ali se vam zdi, da se Sava preveč oklepa standardnega proizvodnega programa in premalo sledi gibanjem na domačem in tujem tržišču. In to kljub močnemu strokovnemu timu razvojecev?

Prav gotovo je naš razvojni oddelek (RTI) dovolj močan. Pred tremi, štirimi leti smo zaostajali pri tržnih raziskavah in analizah. V zadnjem času pa se je tudi to razmerje precej popravilo.

Da bo bralcu bolj jasno, morava povedati, da ne gre samo za uvajanje novih izdelkov, temveč tudi za opuščanje izdelkov.

Seveda. Saj je opuščanje izdelave nekega izdelka dostikrat še težje kot uvajanje novih.

Kako pride do tega, da se nek izdelek »briše« iz proizvodnega programa? Od kod pride pobuda?

Dejavniki, ki vplivajo na opustitev izdelave nekega izdelka, je več. Lahko je na primer odpoved naročila porabnika. Posebej, če gre le za enega kupca. Če gre za enega ali dva izdelka iz skupine, stvar ni problematična. Nastale pa bi seveda velike težave, če bi šlo za celo skupino izdelkov. Na opuščanje vpliva tudi vse manjše povpraševanje po nekem izdelku v širšem krogu potrošnikov. Povedati moram, da pri nas zaenkrat še nimamo v celoti dodelanega sistema za opuščanje izdelkov.

Pa vaš oddelek opravlja tudi te naloge?

Pravim, zaenkrat še ne. Tudi zaradi premajhne kadrovske moči. Je pa vsekakor to naša naloga.

Zdi se mi, da je poleg kadrovskih težav morda večji problem silno veliko število izdelkov v našem proizvodnem programu?

Tako je. Nemogoče je nastaviti natančen pregled vseh izdelkov, nihanje prodaje po mesecih, v sezonah idr. Nekaj takega smo sicer začeli za pnevmatiko, toda številnim drugim nalogam smo morali dati prednost.

Kakšne težave pri delu se pojavljajo v vašem oddelku?

Zelo veliko težav nam povzroča lokacijska oddaljenost (obrat IV. — stara pošta — obrat II.). Biti bi morali vsaj v prodaji na stari pošti. Telefonske zveze obrata IV. z drugimi obrati so tako slabe, da je včasih že nemogoče delati, potrebe naših delavcev po hitrih stikih z drugimi pa so zelo velike. Določene težave so bile doslej — kar se letos že izboljšuje — tudi medsebojno usklajevanje planov dela.

O katalogih in o tehničnih informacijah, ki jih pripravljate vaš oddelek še nisva nič govorila.

Pobudo oziroma zahtevo za pripravo propagandnega materiala dobimo od prodaje. Glede na to, komu je material namenjen, določimo vrsto informacije in okvirno vsebino.

Torej se lahko zgodi, da je treba pri nas pripraviti o enem izdelku več vrst informacij za širok krog potrošnikov — enostavnejše, za strokovnjake celovitejše itd.

Tako je. Npr. v katalogu o transportnih trakovih bodo podatki o označevanju, o načinu vgrajevanja, o montaži, shranjevanju, o embalaranju... Lahko pa gre samo za letak z informacijo »Sava izdeluje take in take transportne trakove« — pa še kakšna barvna fotografija.

Ko se s predstavniki prodaje in RTI dogovorimo za vsebino, pripravimo osnutek teksta. Povedati moram, da vseh informacij npr. tehničnih podatkov, tabel in tablogramov ne pripravimo sami, ampak jih pripravijo tehnologi. Ko je tekst pripravljen, začne delati oddelek za oblikovanje tržnih komunikacij, ki oblikuje propagandni material, po potrebi pa ga tudi dopolni s propagandnim tekstom.

Naši izdelki in standardi?

Medtem, ko nas evropski standardi ne zadevajo veliko, pa se moramo močno ozirati na JUS standarde. Oznake naših izdelkov, etikete na embalaži in spremni dokumenti za določene naše izdelke morajo biti v skladu z zakonom. Te informacije nam posredujejo iz RTI, vključujemo pa se tudi že pri pripravi standardov.

Koliko izdelkov Save je po vašem mnenju standardiziranih?

Po moji presoji kakih 70 odstotkov.

Promocija? Kaj je zajeto v tem?

Promocija je skup aktivnosti, ki morajo biti opravljene, da izdelek lahko pričnemo prodajati — o tem pa sva že govorila v enem od prejšnjih odstavkov.

Določiti je treba asortiman izdelkov, klasifikacijo in naziv izdelka, v kakšni embalaži bomo izdelke odpremljali, kakšna bo prodajna merska enota. Določiti je treba tudi na kakšen način, kje in v katerih sredstvih bomo kupce obvestili, da Sava nudi nov izdelek — spet odvisno ali gre za izdelek za široko potrošnjo, za industrijo, itd.

O čem iz vašega oddelka se še nisva pogovarjala?

Trenutno smo najbolj zaposleni s pripravo besedil za kataloge, tehnične informacije in sodelovanje pri pripravi drugih besedil, ki

Nadaljevanje na 14. strani

Jugoslovanski plesi, pesmi in melodije v Italiji

V času od 7. do 18. julija letos so plesna folklorna skupina SAVA ter tamburaši in ostali instrumentalisti nastopali na »FESTIVALU GRIČEV«. Omenjeni festival je bil letos že sedmi po vrsti. Organizira ga Regionalna turistična organizacija za provinco Latina, t. j. provinca jugovzhodno od Rima. Skupine so nastopale po raznih mestih omenjene province in sicer Latina, Roccagorga, Sperlonga, Monte san Biagio, Sonnino, Priverno, Sezze, Sabaudia in Cori.

Konkurenca na festivalu je bila kar solidna in sicer Čehoslovaki iz Prešova, angleški »NORTHERN FOLK« iz Billingham, Norveška folklorna plesna skupina iz Bergena, Plesna in pevska skupina »BAUARBEITER« iz Cottbusa v Nemški demokratični republiki ter osem skupin iz Italije. Skupine so vsak dan nastopale skupaj v že prej omenjenih različnih krajih, pri čemer naj kot zanimivost navedemo, da je bila edinole skupina iz Save za festival pripravila obsežnejši program (pet plesnih spletoev ter nekaj venčkov ljudskih melodij), dočim so se druge skupine v programu iz dneva v dan ponavljale. To je našo skupino postavljalo kar precejšen korak pred ostale, kar so ji priznavali tako domači ocenjevalci kot tudi predstavniki nastopajočih skupin. Naši KUD so prejeli ustna vabila od vseh nastopajočih skupin iz dežel izven Italije, kot tudi ponovno vabilo organizatorjev festivala. Omenjena vabila še niso pismeno potrjena, vendar tega v celoti niti ne pričakujemo. Glede na resnično prisrčno prijateljstvo, ki so ga stkali med seboj člani omenjenih skupin, pričakujemo, da bo vsaj kakšno od omenjenih ustnih vabil tudi pismeno potrjeno.

A. K.

**Tudi to je
krepitev
bratstva**

V aprilu je naša folklorna skupina sodelovala na proslavi 35-letnice osvoboditve Osijeka. Zato so nam prijatelji iz Osijeka vrnili obisk.

Ob praznovanju občinskega praznika 1. avgusta, so prišli k nam folkloristi KUD Milica Križanj iz Osijeka. Sodelovali so s kulturnim programom na prireditvi ob otvoritvi nove šole in športne dvorane na Planini. Imeli so tudi samostojni nastop v vojašnici Staneta Žagarja.

Z obema nastopoma so nam prikazali kulturno izročilo SR Hrvatske, še predvsem Slavonije. Seveda so nam bili sprva ti spleti in plesi neznani, vendar so bili gledalcem izredno všeč, kar so potrdili z navdušenim ploskanjem. Tako na Planini kot tudi v vojašnici so bili deležni mnogih priznanj.

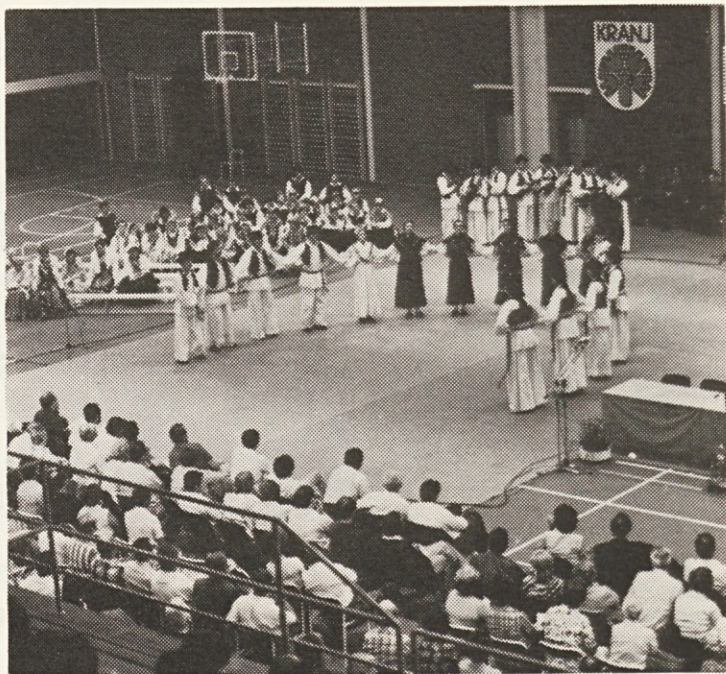
Še dolgo nam bo ostala v spominu njihova zadnja točka na prireditvi na Planini z naslovom Jugoslavija, ko so prišli na oder oblečeni v noše vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti in začeli plesati in peti znano pesem »Jugoslavijo«. Vsa dvorana je ploskala, ko so izvajali ta ples in veliko gledalcev je pelo s plesalci vred. Skratka, nepozaben trenutek, ki nam bo ostal trajno v spominu.

Pri nastopu na Planini pa je sodelovala tudi naša skupina z gorenjskimi plesi.

V soboto, 2. avgusta, so imeli gostje iz Osijeka samostojen nastop v vojašnici, kjer so predstavili ves svoj program. Ta zajema naslednje splete: Slavonija, Baranja, Srem, Bunjevački, Bačka, Zagorje, Šumadija in pesem Jugoslavija.

Vojaški so bili navdušeni. Mnogi med njimi so videli v Kranju tudi folkloro rojstnega kraja.

Odnosi med skupinama iz Kranja in Osijeka se ne razvijajo zgolj na folklornem področju. V času obiska Osiječanov v Kranju so se spletle mnoge prijateljske vezi. Gostje iz Osijeka so stanovali na domovih naših folkloristov. Po nastopu v vojašnici pa smo skupaj odšli na Jošt pri Kranju. Tu smo imeli ob tabornem ognju družabno srečanje. Peli smo in se veselili še pozno v noč. Kranjčani smo se naučili mnogo vojvodinskih pesmi, naše prijatelje pa smo naučili nekaj naših lepih slovenskih pesmi. Seveda

pa smo zapeli tudi pesem »Jugoslavija« in na koncu pesmi pri kitici »djelo Tita nek te vodi« so se naše misli združile v eno veliko željo po sreči, miru in sodelovanju med vsemi narodi na svetu.

V nedeljo so gostje odšli na Bled. Ogledali so si grad ter se v Šobčevem bajerju tudi okopali. Po ogledu Bleda smo se poslovili in si zaželeli čimprejše snidenje.

Od nas so odhajali z lepimi vtisi in vsi so želeli, da bi se taka srečanja še nadaljevala. Tudi mi se zavedamo, da za širjenje kulturne dejavnosti ni pomembno samo sodelovanje na folklornem področju, to je z nastopi, ampak je nujno potrebno tudi krepiti naše medsebojne odnose, saj le s sodelovanjem med skupinami iz vse Jugoslavije lahko prikažemo svojo kulturno dediščino. Zatorej prijatelji iz Osijeka — čimprej na svidenje!

Dušan Joserski
Damijan Pavlin

IZOBRAŽEVANJE

V prvih dneh septembra so se zopet odprla vrata učilnic. Pričelo se je novo šolsko leto. V prvem letniku Poklicne gumarske šole se uči 23 učencev, v drugem pa nadaljuje s študijem 20 učencev, bodočih gumarjev. V gumarski šoli za zaposlene je v prvem letniku vpisanih 30, v drugem pa 21 sodelavcev. Drugi letnik delovodske gumarske šole pa obiskuje 21 Savčanov.

P. B.

Planiranje proizvodov

nadaljevanje s 13. strani

gredo iz sektorja priprave prodaje. V zadnjih dveh letih smo veliko sodelovali pri investicijskih projektih, nekaj manj pri promocijah; povsem premalo pa je doslej obdelano področje embalaranja. V to delo bi se moral nekdo celovito zagristi — od proučevanja funkcionalnosti embalaže glede transporta in odpreme.

Ker je tole pravzaprav priložnost, bi vas vprašal še ali kot v. d. direktorica sektorja priprave prodaje načrtujete kakšne akcije — ukrepe za razrešitev problematike posameznih oddelkov in sektorja?

Mislim, da je organizacija sektorja za pripravo prodaje dobra in da smo v zadnjih petih letih, ko je sektor vodila tov. Iva Mohorič naše delo izboljšali. Z vsem seveda še nismo zadovoljni, še boljše delo in več rešitev pa pričakujejo tozdi in ostali sektorji, s katerimi sodelujemo.

Jošt

Prihodnjič: oddelek za oblikovanje tržnih komunikacij.

Terminalska obdelava podatkov

času njihovega izvajanja. Z drugimi besedami pomeni to interaktivno obdelavo, ki razdeli resurse centralnega računalnika med več oddaljenih uporabnikov, tako da izgleda, kot da vsak uporabnik poseduje cel računalnik samo za sebe. Komuniciranje je seveda dvosmerno.

POŠILJANJE SPOROČIL (MESSAGE SWITHEING FUNKCIJA)

Ta funkcija omogoča, da se pošiljajo sporočila iz ene lokacije v mreži na neko drugo ali več drugih lokacij v mreži, uporabljajoč pri tem možnosti centralnega računalnika. Za pošiljanje sporočil je v centralnem računalniku potrebna relativno majhna obdelava. Dolžine sporočil so poljubne.

To je bilo nekaj splošnih informacij o prednostih komunikacijskega računalniškega sistema obdelave podatkov, ki ga naša delovna organizacija načrtuje v prihodnjem letu. Za vse neposredne uporabnike terminalov pa bomo organizirali izobraževanje o uporabi terminalske tehnike, od bolj podrobnega spoznavanja komunikacijskega sistema, izvajanja računalniških obdelav v takem režimu dela pa do praktičnega usposabljanja za manipulacijo s terminalskimi enotami, ki bodo locirane v posameznih delovnih sredinah.

Slavko Koren

(Nadaljevanje z 11. strani)

je, ki omogočajo startanje in izvedbo obdelave v centralnem računalniku. Kot že sam naziv pove, obstoja pri konverzijskem načinu dvosmerna komunikacija med uporabnikom na dislociranem terminalu in centralnim računalnikom.

»TIME SHARING« FUNKCIJA

Time sharing je aplikacija komunikacijskega računalniškega sistema, ki omogoča, da več uporabnikov istočasno izvaja svoje programe in da interaktivno vplivajo nanje v

V premislek

Pero me kar samo sili, da vam napišem nekaj »hvalevrednega« o našem mladinskem domu.

Zaradi dopusta imam čas opazovati čistilke, kako opravljajo svoje delovne dolžnosti. V našem nadstropju že dalj časa nimamo stalne čistilke, zato prihajajo delavke (čistilke) iz enot drugih oddelkov. Toda »kakovost« njihovih opravil je zelo visoka. Ob 6.15 se z »veseljem prikaže na delovnem mestu«, polna delovnega elana. Seveda ima s seboj pripomočke, kot so vedro, metla, omelo, krpe, razna čistilna sredstva. Ne vem, zakaj toliko pribora, ko pa ga pol ne uporablja. Mogoče pa je škoda zmočiti krpo, naliti vodo v vedro, ter brisati prah. Po hitrem postopku »očisti« štiri ali pet sob, nato kavica, katere sicer ne oporekam, če ne bi pri skodelici »delala« po uro ali več.

Po »težkem« opravilu se ponovno vrne na delovno mesto, kjer čisti z »izredno hitrostjo«; če si kje v bližini, te lahko odnese. Ko »očisti« dve tri sobe, je čas malice, ki ji sledi še ena kavica, kar traja »samo« dve uri, nakar že primanjkuje časa za »temeljito čiščenje«. Čiščenje poteka takole! V sobo vstopi čistilka, se obrne proti lijaku, ga zmoči ter »uporabi« čistilno sredstvo. Nato z metlo »pomete po sred' placa«, izprazni koš, očisti mizo, nakar odide. Iz tega je razvidno, da vedra, krpe ter čistilnih sredstev sploh ne uporablja, soba pa je v par minutah »čista«, nato »očisti« sanitarije in hodnik, tako da jo po dvanajsti uri ne vidiš več.

Toaletnega papirja v sanitarijah ni, čeprav ga ima čistilka v omari dovolj. Tako delo v stabilizacijskem času ni zadovoljivo, kajti ciljev, ki smo si jih zastavili s takim delom ne bomo dosegli.

Predlagam naslednjo rešitev: Od štirih čistilk, ki so v domu, naj tri zaposlijo v proizvodnji, ena pa naj ostane za čiščenje sanitarij in hodnikov, sobe bomo čistili sami, za kar bi nam znižali stanarino. Zagotavljam, da bodo sobe bolj čiste, pa tudi hude krvi ne bo.

P. E.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi sina Jerneja Srebrnjaka ml. se iskreno zahvaljujem Savi Kranj za vso pozornost. Hvala tovarišicam in tovarišem, ki ste ga obiskovali v času njegove dolge bolezni, mu prinašali darila ter tolažilne besede.

Sindikalni organizaciji in sodelavcem se zahvaljujem za venec. Hvala tudi tov. Janezu Dolinšku za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Za vse skupaj najlepša hvala.

Žaluoja oče in mati
Marija in
Jernej Srebrnjak

Vsem sodelavkam in sodelavcem iz tozda Lovski material in embalaža se najlepše zahvaljujem za prelepo darilo ob mojem odhodu v pokoj. Darilo mi bo lep spomin na leta, preživeta z vami.

Nada Verčič

Sindikalni organizaciji in tovarišici Ani Čebuljevi se iskreno zahvaljujem za pozornost in obisk ter darilo v času moje bolezni.

Janko Žnidar

Vsem sodelavcem se za izkazano pozornost ob smrti naše sestre Barbare najlepše zahvaljujem.

Lojze Bašar
Janez, Vinko in Franci
Perčič

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štiri najstredne, glavna in odgovorna urednica Vera Drašak, tehnični urednik Peter Bogataj, foto-

grafije Ivan Draškič. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk TK Gorenjski tisk Kranj

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1 72) z dne 27. marca 1973.

Kako smo gospodarili v mesecu avgustu?

PROIZVODNJA

V delovni organizaciji Sava smo v mesecu avgustu izdelali za 9,8 odstotkov manj izdelkov kot smo načrtovali z operativnim planom proizvodnje za ta mesec. Tudi v primerjavi z enakim obdobjem lani smo v prvih osmih mesecih izdelali za dva odstotka manj izdelkov. Primerjalno je proizvodnja nižja zlasti v zadnjih dveh mesecih.

Vzroke za to lahko iščemo zlasti v neredni in nezadostni dobavi več vrst surovin in kroničnem pomanjkanju surovin. Na slabše rezultate so v zadnjem obdobju vplivali tudi letni dopusti. Stanje po posameznih temeljnih organizacijah pa je naslednje:

tozd Tovarna avtopnevmatike — v mesecu avgustu so izdelali 2567 ton izdelkov, kar je za 6,5 odstotkov manj kot je bilo planirano v mesečnem planu. V primerjavi z avgustom 1979 pa so izdelali za 3,2 odstotka manj izdelkov. Manjšo proizvodnjo pripisujejo predvsem pomanjkanju delavcev in zakasnitvi izgradnje V. faze.

tozd Velopnevmatika — tudi tu plan za mesec ni dosežen. Tristo tri tone izdelkov pomeni le 87,7 odstotkov načrtovane proizvodnje za mesec

avgust. Glavni vzrok je zamuda pri aktiviranju osmih stiskalnic za veloplašče, delno pa so na manjšo proizvodnjo vplivali tudi letni dopusti.

V primerjavi s prvimi osmimi meseci lani pa je v letošnjem enakem obdobju proizvodnja večja za 4,4 odstotke.

tozd Gumeno tehnični izdelki — tudi v tem tozdu v avgustu zastavljeni načrt ni uresničen (indeks 90,3). Na neizpolnjevanje plana je vplivalo več činiteljev: proizvodnja v stiskanih izdelkih se zaradi nerentabilnosti nekaterih izdelkov ukinja, delavci se premeščajo na druga delovna mesta. Proizvodnja transportnih trakov in klinastih jermenov dosega načrtovane rezultate. Proizvodnja na Covertzih ne dosega planov zaradi številnih okvar in pomanjkanja naročil prodaje.

Brizgani izdelki ne dosežajo plana zaradi pomanjkanja naročil in nepravilne izdelave matric za UHF linijo, nereseno tehnologije na Savalit liniji. Pri ceveh fizično plana ne dosežajo zaradi asortimenta, vrednostno (po variabilnih stroških) pa plan presegajo.

V primerjavi z rezultati doseženimi v mesecu avgustu 1979, pa je v letošnjem avgustu proizvodnja večja za 1,6 odstotkov.

tozd Tehnični in kemični izdelki — plan za mesec avgust je dosežen z indeksom 95,5. Vzrok za nedoseganje plana je zamuda pri aktiviranju novega mešalnika za lepila, na premazovalnih linijah pa je uspeh manjši zaradi pomanjkanja delavcev.

tozd Ročna konfekcija Vrhnika — zastavljeni plan proizvodnje za avgust so dosegli 96,4 odstotno. Nižje doseganje plana je predvsem posledica pomanjkanja naročil za stiskane izdelke, klinaste jermene in cevi brez vložka. V primerjavi z enakim obdobjem lani pa so povečali proizvodnjo za 11,7 odstotkov.

tozd Umetno usnje — plan za avgust so dosegli le 71,7 odstotno. Prav v tem tozdu so najbolj občutne težave s surovinami. Zaradi pomanjkanja surovin, predvsem mešal, so bili prisiljeni zmanjšati delo na stari in novi nanašalni liniji za eno izmeno. Iz enakih razlogov pa je bil močno skrčen tudi obseg proizvodnje plasti-solov. Proizvodnja je bila manjša tudi v primerjavi z enakim obdobjem lani (indeks 95,8).

tozd Lovski material in embalaža — delavci tega tozda so v celoti presegli svoje planske obveznosti.

PRODAJA

V mesecu avgustu je prodaja izdelkov celotne delovne organizacije dosegla 91,1 odstotek načrtovane vrednosti. Planske obveznosti je presegel tozd Tehnični in kemični izdelki (indeks 115). Tozd GTI (indeks 71,5), VLP (indeks 82,3) in RK Vrhnika (indeks 84,7) najbolj odstopajo od predvidevanj.

Za obdobje januar—avgust (prvih osem mesecev) je delovna organizacija izpolnila plan prodaje z indeksom 97,6. Po posameznih tozdh najbolj prekoračujeta plan tozd Tehnični in kemični izdelki — za 28 odstotkov in tozd Velopnevmatika za 8 odstotkov. V ostalih tozdh ne dosegajo planiranih obveznosti.

IZVOZ

Od 34,8 milijonov dolarjev, kolikor smo si začrtali z rebalansiranim planom izvoza, smo v prvih osmih mesecih iztržili 17,7 milijonov dolarjev.

V prvih osmih mesecih smo torej izpolnili 80 odstotkov zastavljenega načrta. V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta pa je letošnji izvoz večji za 42,8 odstotkov. V. D.

Izvoz — eden izmed pogojev nadaljnega razvoja

nadaljevanje s 1. strani

Povišani cilj se sicer iz različnih vzrokov ne uresničuje tako kot je bilo zamišljeno, saj tako velikega povečanja izvoza ni mogoče uresničiti kar čez noč, vendar se cilju bližamo relativno uspešno.

Tako smo konec avgusta že dosegli in presegli vrednost celotnega lanskega izvoznega izkupička.

Polletna analiza rezultatov gospodarjenja je pokazala, da s pospešenim lastnim izvozom pokriva-mo danes že 51 odstotkov potreb po tujem denarju, razliko pa pokriva-mo z združevanjem, oziroma z nakupom deviz na prostem trgu, kar pa, kot znano, vpliva na podražitev tako omogočenega uvoza in zmanjšanje konkurenčnosti na domačem trgu. Povečani izvoz se ne uresničuje v vseh tozdh enako uspešno. Izvoz Save sloni danes v največji meri na izvozu avtomobilске in velopnevmatike, ki se tehnološko in kvalitetno lahko merita s svetovno konku-

renco in tudi na tujih trgih v hudi konkurenci dosežata izvozne cene, ki so v nekaterih delih že višje od domačih cen.

Za izvoznim planom iz različnih vzrokov zaostajata predvsem tozda Gumeno tehnični izdelki in Umetno usnje. Profili denimo, so trenutno edini savski artikel, ki bi se podobno kot avtomobilska in velopnevmatika lahko sistemsko prodajal na tuje. Pa vendar se že dve leti ne uredi problem matric in s tem poveča fleksibilnost linij, na drugi strani pa je tudi krog tujih kupcev premajhen, saj vezanost na 2, 3 kupce oži manevrski prostor.

Tehnološka disciplina v tozdh, ki dosedaj niso veliko izvažali, se bo morala zaostri in dvigniti, da se ne bo dogajalo, kar se je zgodilo pri dobro zamišljenem izvozu transportnih trakov, ki se bo zaradi tehnološke neresnosti pri kvaliteti poizkusne pošiljke oddaljil na konec letošnje-

ga leta in so tako zmanjšana planirana izvozna realizacija.

Oblikovani so že prvi obrisi izvoza za leto 1981. Izvoz naj bi se povečal vrednostno za 30 odstotkov na letošnjo osnovo, in bi s tako povečanim izvozom izvozili 40 do 45 celotne savske fizične proizvodnje (danes okoli 20 odstotkov). S tem bomo pokrili okoli 70 odstotkov potreb po devizah v letu 1981. Taka preusmeritev tokov prometa že danes povzroča nekatere pripombe, češ da se umikamo s težko osvojenih pozicij na domačem trgu, ki jih bodo sedaj zasedli konkurenti, ki so zaradi različnosti deviznih politik po posameznih republikah manj intenzivno usmerjeni v izvoz. Tu ne smemo zamenjavati vzroka s posledico. Lastni izvoz je eden od glavnih osnov za sedanjo in bodočo preskrbo z uvoznimi surovinami in stroji, saj je SRS devizno še negativna in bodo devize na prostih trgih v kakrš-

nikoli obliki so pridobljene, zelo drage.

Zamišljena izvozna usmeritev se že danes kaže kot stalnica za srednjoročno obdobje, ki ga začenjamo.

Že sam začetek te popravljene usmeritve pa bo zahteval, oziroma pogojuje nekatere dopolnitve v organizaciji prodaje, zahteva zaradi povečanega izvoza dodatne komercialne obdelave tujih trgov. Vrednostno so še izvozne rezerve predvsem v cenah izvoznih gumeno tehničnih izdelkov. Cena enega kilograma pnevmatik je danes še precej višja kot iztržek od prodaje enega kilograma gumeno tehničnih izdelkov na tujem.

Te zahtevne cilje pa bomo dosegli s prestrukturiranjem, ki je v teku, realizacijo predvidenih investicij in z uspešno komercializacijo izvoza.

Soodvisnost teh ciljev pa se vedno začne in konča pri izvozni realizaciji.

Janez Karpe